Onderzoek naar afvalbeleid Nijkerk

Bron: website gemeente Nijkerk

Rekenkameronderzoek

Eindrapport

19 mei 2022

REKENKAMERCOMMISSIE
VALLEI & VELUWERAND

COLOFON

De rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand is een gemeenschappelijke onafhankelijke rekenkamercommissie van de gemeenten Barneveld, Bunnik, Bunschoten, Leusden, Nijkerk, Renswoude, Scherpenzeel, Woudenberg en Zeewolde.

De externe commissie bestaat uit een voorzitter en vier leden: de heer J. van Zomeren (voorzitter), de heer H.M. ter Beek (lid), de heer J.C.T.M. Doorakkers (lid), de heer M. Pen (lid) en mevrouw J.T. Versteegh (lid). De commissie heeft twee onderzoekers / secretarissen: mevrouw I.M.T. Spoor en mevrouw M.E. Barel-Glashouwer.

Het onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie uitgevoerd door adviesbureau IPR Normag.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1. Inzicht in effecten en effectiviteit van afvalbeleid 3
1.2. Door uitvoeren van kwalitatief en kwantitatief onderzoek 3
1.3. Met de volgende onderzoeksvragen 4
1.4. Getoetst aan het normenkader 5
1.5. Leeswijzer 6
2. Bevindingen: wat zijn de uitkomsten van de analyses? 7
2.1. Doelstelling: 103 kg restafval en 76% afvalscheiding in 2020 8
2.2. Sturing op minder restafval met diftar in de inzamelstructuur 9
2.3. Basis op orde bij communicatie, handhaving kan beter 10
2.4. Doelen worden deels gehaald, kwaliteit grondstoffen inzichtelijk 10
2.5. Verklaarbaar lagere afvalstoffenheffing 14
2.6. Raad wordt actief betrokken en ziet geen aanleiding actief te zijn met afvalbeleid 16
3. Toetsing en beantwoording 17
3.1. Uitkomsten toetsing aan de normen 17
3.2. Beantwoording van de onderzoeksvragen 19
4. Conclusies en aanbevelingen 23
4.1. Conclusies 23
4.2. Aanbevelingen 23
4.3. Bestuurlijke reactie 24
4.4. Nawoord rekenkamercommissie 27
Bijlage – Respondenten 28
Bijlage – Grondstoffenmonitor 29
Bijlage – Dienstverleningsoverzicht 32
Bijlage – Tijdlijn besluitvorming afvalbeheer Nijkerk 33

1. Inleiding

1.1. Inzicht in effecten en effectiviteit van afvalbeleid

De rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand heeft onderzoek laten uitvoeren naar het afvalbeleid van de gemeente Nijkerk van 2019 tot nu. Daarbij heeft de rekenkamercommissie gekeken naar de wijze waarop de gemeente Nijkerk in deze periode de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen heeft gehaald. De kwantitatieve doelstellingen hebben betrekking op het aantal kilogram grondstoffen per inwoner per jaar dat apart ingezameld is. Kwalitatieve doelstellingen hebben betrekking op de recyclebaarheid van gescheiden ingezamelde grondstoffen zoals GFT (Groente-, Fruit- en Tuinafval), OPK (Oud Papier en Karton), PMD (Plastic, Metalen en Drankenkartons) en (verpakkings)glas.

De kwaliteit van ingezamelde grondstoffen is en wordt een steeds belangrijker aspect van het huishoudelijk afvalbeheer. De hoeveelheid restafval is namelijk in de afgelopen jaren landelijk sterk afgenomen door de inzet van beleidsinstrumenten van gemeenten en door fiscale maatregelen van de Rijksoverheid (verbrandingsbelasting). De focus op vermindering van restafval kan er ook toe leiden dat de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen vermindert. We zien landelijk bijvoorbeeld bij de inzameling van oud papier en karton een toename van zogenaamde ‘onderstromen’. Papier en kartonsoorten die minder goed recyclebaar zijn. Dit mechanisme speelt ook bij andere grondstoffen.

Met dit onderzoek wil de rekenkamercommissie de raad van Nijkerk niet alleen inzicht geven in de effecten van het afvalbeleid maar ook aanbevelingen doen voor een verdere verbetering van de effectiviteit van het beleid en de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde afval- en grondstoffen. En in de wijze waarop de raad betrokken is geweest bij de totstandkoming van het huidige afvalbeleid, als aanzet voor de kaderstellende en controlerende rol van de raad in de toekomst.

1.2. Door uitvoeren van kwalitatief en kwantitatief onderzoek

In het onderzoek zijn documenten bestudeerd en zijn interviews gehouden met ambtenaren van de gemeente, de portefeuillehouder en contractpartners van de gemeente. Verder zijn analyses uitgevoerd naar de grondstoffenprestaties en financiële onderbouwing van de afvalstoffenheffing (kwantitatief) en de documenten die tussen raad en college gewisseld zijn en de kwaliteit van de inzamelde grondstoffen (kwalitatief). Aanvullend is bij de raadsfracties geïnformeerd naar hun beeld van de informatievoorziening en stand van zaken van het gemeentelijk afvalbeleid.

Het onderzoek resulteert in dit rapport van bevindingen. Dit rapport wordt voorgelegd aan de respondenten voor een check op de feiten. Daarna voegt de rekenkamercommissie conclusies en aanbevelingen toe aan het rapport. Het volledige rapport legt de rekenkamercommissie vervolgens voor aan het college van B&W voor een bestuurlijke reactie. Daarna wordt het onderzoeksrapport aangeboden aan de gemeenteraad.

1.3. Met de volgende onderzoeksvragen

Voor de uitvoering van dit onderzoek zijn de volgende onderzoekbare deelvragen geformuleerd, waar dit onderzoek antwoord op wil geven.

A. Beschrijven huidige situatie

1. Welk beleid en doelstellingen heeft Nijkerk geformuleerd ten aanzien van afvalinzameling?
2. Hoe verhoudt het beleid zich tot de landelijke doelstellingen?
3. Hoe is de afvalinzameling georganiseerd (inclusief pilots) en hoe worden inwoners gefaciliteerd in het scheiden van afval?

B. Doelrealisatie

1. Realiseert de gemeente de doelstellingen uit het afvalbeleid?
2. Wat zijn de prestaties van Nijkerk vergeleken met referentiegemeenten?
3. Is het te verwachten dat de gemeente haar doelstellingen voor de middellange en lange termijn zal behalen met het huidige beleid of zijn intensiveringen nodig, zo ja wat zou kunnen helpen?
4. Is de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen voldoende voor hergebruik?
5. Welke bijdrage aan afvalreductie en/of verbetering van de kwaliteit van ingezamelde afvalstromen hebben georganiseerde pilots geleverd?
6. Wat zijn de financiële consequenties van vervuilde stromen die verbrand moeten worden?

C. Sturing en monitoring

1. Is er inzicht in de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen huishoudelijk afval per wijk / gereden route?
2. Hoe en met welke indicatoren monitort de gemeente het halen van doelstellingen, en stuurt ze bij waar nodig?
3. Wat is of kan worden gedaan om de kwaliteit van gescheiden ingezamelde afvalstromen te verbeteren?
4. Beschikt de gemeente over voldoende inzicht in de ontwikkeling en beheersing van afvalstromen om op onderbouwde wijze de keuze tussen bronscheiding of nascheiding te kunnen maken en kan op dit moment de potentie van beide benaderingen in het licht van de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) voor Nijkerk goed worden ingeschat?

D. De rol van de raad

1. Is de informatievoorziening aan de gemeenteraad over het afvalbeleid adequaat?
2. Hoe is de raad betrokken geweest bij het opstellen van het afvalbeleidsplan?

1.4. Getoetst aan het normenkader

Voor de uitvoering van dit onderzoek hebben we het volgende normenkader gehanteerd. Daarbij wordt de huidige situatie, de doelrealisatie, sturing en monitoring en rol van de raad beoordeeld aan de hand van landelijk gehanteerde en in de praktijk getoetste normen.

A. Beschrijven huidige situatie	**Norm**
1 Welk beleid en doelstellingen heeft Nijkerk geformuleerd ten aanzien van (huishoudelijk)afvalbeleid c.q. inzameling?	Het beleid voldoet aan de landelijke VANG-doelstelling
2 Hoe verhoudt het beleid zich tot de landelijke doelstellingen?	Er is sprake van integraal beleid. Beleidsinstrumenten (service, communicatie, prijsprikkels, handhaving) worden in balans ingezet
3 Hoe is de afvalinzameling georganiseerd (inclusief pilots) en hoe worden inwoners gefaciliteerd in het scheiden van afval?	Het beleid is bekend bij de inwoners en wordt periodiek geëvalueerd. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn duidelijk tussen de betrokkenen in de afvalketen.

B. Doelrealisatie	**Norm**
1 Realiseert de gemeenten de doelstellingen uit het afvalbeleid?	De doelstellingen zijn helder (en SMART) geformuleerd. Doelstellingen worden behaald.
2 Wat zijn de prestaties van Nijkerk vergeleken met referentiegemeenten? Is het te verwachten dat de gemeente haar doelstellingen voor de middellange en lange termijn zal behalen met het huidige beleid, of zijn er intensiveringen nodig, en zo ja op welk gebied?	Het beleid en de doelstellingen sluiten aan bij het benchmarkgemiddelde en de best practices in dezelfde stedelijkheidsklasse (c.q. referentiegemeenten).
3 Is de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen voldoende voor hergebruik?	De kwaliteit van (specifieke) afvalstromen is bekend en conform het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP).
4 Welke bijdrage aan afvalreductie en/of verbetering van de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen hebben de georganiseerde pilots geleverd?	De gemeente heeft inzicht in de omvang van de afgekeurde afvalstromen en stuurt op de kwaliteit door concrete maatregelen.
5 Wat zijn de financiële consequenties van vervuilde stromen die verbrand moeten worden?	Er is inzicht in de financiële consquenties.

C. Sturing en monitoring	Norm
1 Hoe en met welke indicatoren monitort de gemeente het halen van doelstellingen? En stuurt de gemeente bij waar nodig?	In het afvalbeleid zijn duidelijke indicatoren opgenomen om de voortgang van het beleid te toetsen. Er zijn streefwaarden vastgesteld en er wordt gemonitord.
2 Is er inzicht in de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen huishoudelijk afval? Ook per wijk of gereden route?	
3 Wat is of kan worden gedaan om de kwaliteit van gescheiden ingezamelde stromen te verbeteren? Beschikt de gemeente over voldoende inzicht in de ontwikkeling en beheersing van afvalstromen om op onderbouwde wijze de keuze te maken tussen bronscheiding of nascheiding? En kan op dit moment de potentie van beide benaderingen in het licht van de VANG-doelstellingen van Nijkerk goed worden ingeschat?	De gemeente heeft een helder beeld van de (technische) mogelijkheden om de kwaliteit van het ingezamelde afval te verbeteren.

D. De rol van de raad	Norm
1 Is de informatievoorziening aan de gemeenteraad over het afvalbeleid adequaat?	De gemeenteraad ontvangt periodiek informatie over de voortgang van het afvalbeleid. De gemeenteraad wordt actief geïnformeerd over (ontwikkelingen in) het afvalbeleid.
2 Hoe is de raad betrokken (geweest) bij het opstellen van het afvalbeleid (c.q. afvalbeleidsplan)?	De gemeenteraad geeft de (financiële) kaders voor het afvalbeheerbeleid.

1.5. Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 presenteert de uitkomsten van de analyse, waarbij ingegaan wordt op alle onderdelen van de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act). Dus van besluit- en beleidsvorming tot aan het bijsturen daarvan. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de onderzoeksvragen beantwoord en een toetsing aan het normenkader gegeven.

In hoofdstuk 4 volgen allereerst de conclusies en aanbevelingen en tot slot de bestuurlijke reactie van het college en het nawoord.

2. Bevindingen: wat zijn de uitkomsten van de analyses?

Dit hoofdstuk geeft de uitkomsten van de uitgevoerde analyses weer. Voor deze analyses gaan we de stappen langs uit het analysekader van IPR Normag voor de toetsing van afvalbeheerbeleid, zoals weergegeven in het figuur. Deze figuur is gebaseerd op onderzoeks- en advieservaring van IPR Normag in praktijk, en wordt breed gezien als een integraal en adequaat model voor gemeentelijk beleid én de beleidscyclus: plan, do, check, act. De figuur illustreert de samenhang in de technische afvalketen en de beleidscyclus waarmee de gemeente stuurt op gedrag en de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen.

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht (Wet Milieubeheer artikel 10:21) voor het inzamelen en (doen) verwerken van huishoudelijk afval. Naast deze wettelijke zorgplicht hebben gemeenten ook een maatschappelijke 'opdracht' om verspilling van grondstoffen te voorkomen en bij te dragen aan de Europese en nationale circulaire doelstellingen. De doelstellingen liggen vast in onder meer het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP 3), waarbij de nadruk sterker dan voorheen ligt op het aanwenden van afval als grondstof. In het uitvoeringsprogramma van de Rijksoverheid Van Afval Naar Grondstof (VANG), wordt op deze trend voortgebouwd.

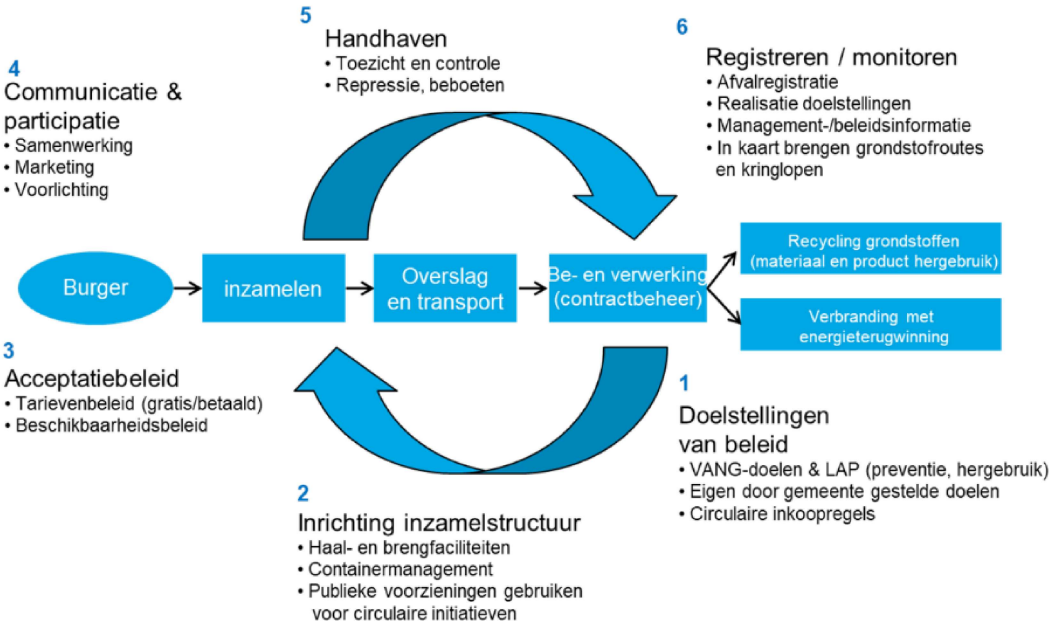

Verder is in het programma "Nederland Circulair 2050" de kabinetsvisie op de circulaire economie neergezet. Doel is om uiterlijk in 2050 een volledig circulaire economie tot stand te brengen. In een circulaire economie worden producten en materialen optimaal hergebruikt, zodat verspilling van waardevolle grondstoffen wordt voorkomen.

Binnen dit kader draagt de gemeente Nijkerk dus zorg voor het inzamelen van afval- en grondstoffen van huishoudens. Afvalbeleid is echter meer dan inzamelen alleen. De kern van gemeentelijk afvalbeheerbeleid omvat meer en meer gedragsbeïnvloeding. Inwoners bewust maken van het belang van (gewenst) afvalgedrag waarmee verspilling van grondstoffen wordt voorkomen. Zowel door preventie van restafval (keuzes in het inkoop- en consumptiepatroon) als ook door meer en betere scheiding van recyclebare grondstoffen.

Adequaat gemeentelijk afvalbeheer omvat daarom een optimale balans tussen onderling samenhangende beleidsinstrumenten: de inzamelstructuur (halen of brengen), het acceptatiebeleid (de voorwaarden waaronder afval door burgers mag worden aangeboden), communicatie (marketing en voorlichting), handhaving, registratie en monitoring.

2.1. Doelstelling: 103 kg restafval en 76% afvalscheiding in 2020

De gemeenteraad heeft het beleidskader voor de afvalinzameling vastgelegd in het afvalbeleidsplan gemeente Nijkerk, dat in 2019 van kracht is geworden[1]. Er worden kaders vastgesteld voor de gemeentelijke doelstelling, de wijze waarop deze doelstelling behaald moet gaan worden en aan welke randvoorwaarden het beleid moet (blijven) voldoen.

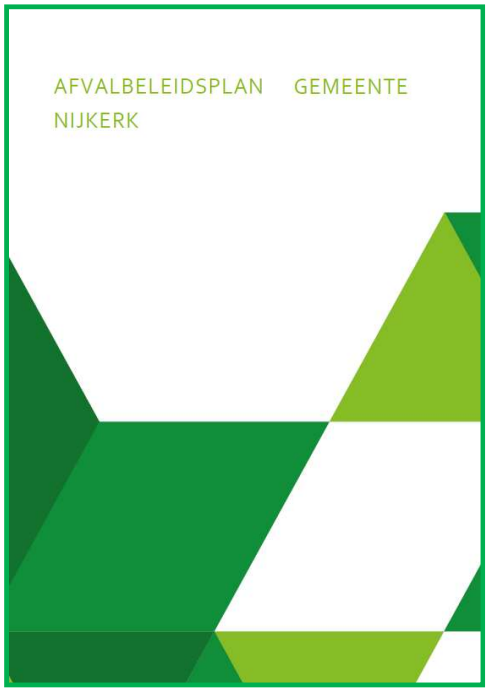

De gemeentelijke doelstelling is vastgesteld op 103 kg restafval en 76% afvalscheiding in 2020. Daarmee geeft de gemeente Nijkerk invulling aan de landelijke VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof). De landelijke doelstelling is scherper: 100 kg restafval en 75% afvalscheiding in 2020 en 30 kg restafval in 2025. In het beleidsplan van gemeente Nijkerk wordt alleen de eerste stap ingevuld (richting de 100 kg restafval) en niet hoe te komen tot de 30 kg restafval.

De wijze waarop gemeente Nijkerk deze doelstelling wil gaan bereiken is meerledig:

- Door plastic en drankenkartons (PD) aan huis in te zamelen. En bewoners daarbij de keuze te laten om dit via losse plastic zakken te doen of met een minicontainer (“kliko”);
- Door PD, restafval en GFT eens in de drie weken in te zamelen, door te starten met de inzameling van PD aan huis en het wijzigen van de inzamelfrequentie voor restafval en GFT van eens in de twee weken naar eens in de drie weken;
- Wekelijkse inzameling van GFT in de maanden juni tot en met augustus;
- Onderzoek naar het delen van ondergrondse restafvalcontainers tussen hoog- en laagbouw.

Randvoorwaarden voor de uitvoering zijn: op termijn afbouwen van de verzamelcontainers voor PD; minder dumpingen; een inzamelstructuur in te richten voor luiers; en een beperkt financieel effect op de afvalstoffenheffing (minder dan een euro per huishouden).

Aanvullende wijzigingen op het beleidsplan

Op basis van het afvalbeleidsplan zijn de volgende aanpassingen doorgevoerd in de afvalinzamelstructuur:

- Uitrol van inzameling van PD met minicontainers en uitbreiding van inzameling van PMD (plastic verpakkingen, metalen en drankenkartons).
- Uitrol van inzameling van luiers via wijkverzamelcontainers.
- Pilot Doornsteeg met omgekeerd inzamelen (betekent een hoge service aan huis voor grondstoffen en restafval dat naar een verzamelcontainer gebracht moet worden) is gestart.

[1] Raadsbesluit gemeente Nijkerk 23 november 2017.

2.2. Sturing op minder restafval met diftar in de inzamelstructuur

Volgende figuur geeft een samenvatting van de belangrijkste elementen van de afvalinzamelstructuur van gemeente Nijkerk. In de bijlage is de verdere dienstverlening uitgewerkt en worden in deze paragraaf de belangrijkste punten uitgelicht.

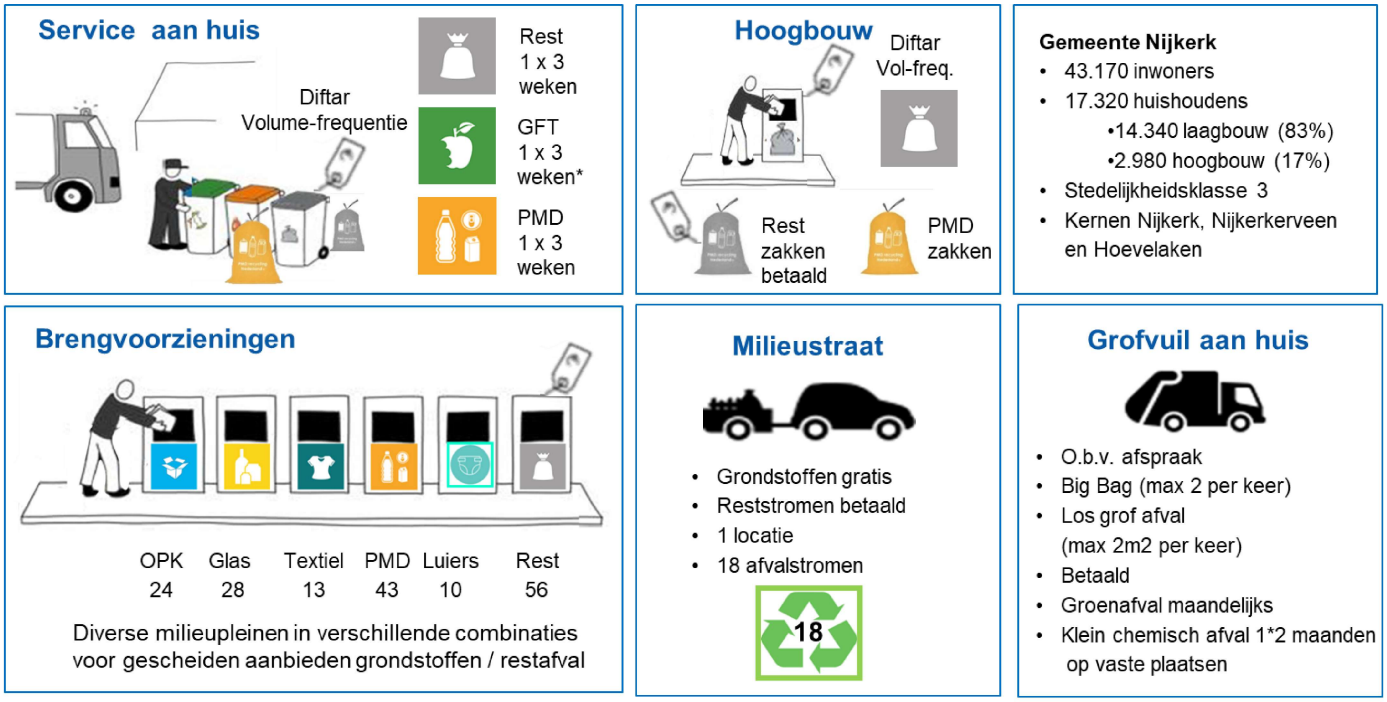

PMD=Plastic, Metalen en Drankenkartons, OPK=Oud Papier en Karton, Diftar=Differentiatie van tarieven
*In juni, juli en augustus elke week.

Laagbouw

Voor laagbouw geldt dat bewoners in principe drie minicontainers aan huis hebben, welke eens per drie weken ingezameld worden: één voor restafval, één voor GFT en één voor PMD. Voor restafval en PMD mogen bewoners de keuze maken om dit in zakken aan te bieden. Voor het aanbieden van restafval geldt een diftar-systeem waarbij er een tarief betaald wordt per lediging van de minicontainer of restafvalzak. Dit systeem zet in om de hoeveelheid restafval zo laag mogelijk te krijgen en afvalscheiding te stimuleren door een prijsprikkel. De minicontainer voor restafval en PMD is facultatief: bewoners hebben de vrije keuze om deze grondstoffen of per minicontainer of per zak aan te bieden. De overige grondstofstromen oud papier en karton (onder meer bij en met verenigingen), glas, luiers, en textiel moeten naar verzamelcontainers gebracht worden. Voor klein chemisch afval geldt dat deze naar de milieukar gebracht kunnen worden, of naar het afvalbrengstation gebracht kunnen worden.

Hoogbouw

Voor de hoogbouw geldt dat er verschillende opties zijn voor het aanbieden van het huishoudelijk restafval: aanbieden met afvalpas bij een ondergrondse container of door aanbieden via een zak. In beide gevallen geldt het diftarsysteem: betalen per lediging of betalen per zak. GFT-inzameling is onder voorwaarden mogelijk, het PMD wordt door middel van zakken aangeboden. De overige grondstofstromen oud papier en karton (onder meer bij en met verenigingen), glas, luiers, textiel en klein chemisch afval moeten, net als bij laagbouw, naar verzamelcontainers gebracht worden.

Grof huishoudelijk afval

Het grof huishoudelijk afval kan tegen betaling aan huis opgehaald worden. De hoeveelheid is gemaximeerd op 2 m^3 per keer of maximaal 2 Big Bags. Er wordt opgehaald op basis van een vaste inzamelfrequentie (elke tweede donderdag van de maand). Verder kan het grof huishoudelijk afval ook op de milieustraat worden aangeboden (Blekkerserf 4). De milieustraat is door de week vrijwel de hele dag open (behalve tijdens de lunch) en ook op zaterdag tot 14:00 uur geopend. Ook op de milieustraat moet voor sommige grondstofstromen betaald worden.

2.3. Basis op orde bij communicatie, handhaving kan beter

Communicatie

De gemeente Nijkerk gebruikt verschillende kanalen voor communicatie-uitingen: naast de eigen website waar uitleg gegeven wordt over het juist gebruik van de inzamelvoorzieningen aan huis en grof afval, wordt gebruik gemaakt van mijnafvalwijzer.nl, social media, persberichten en de (fysieke) afvalkalender. Het doel van de communicatie is om bewoners te helpen bij het gescheiden aanbieden van hun afval en grondstoffen.

In de communicatie-uitingen van de gemeente wordt vooral uitleg gegeven over het juist gebruik van de inzamelvoorzieningen, wijzigingen in de dienstverlening of welke producten in welke bak moeten. Er is weinig aandacht over het waarom van afvalscheiding, bijvoorbeeld door aan te geven wat er met de apart ingezamelde grondstoffen gedaan wordt of waarom de gemeente het belangrijk vindt (bijvoorbeeld als beleidsdoelstelling of een schone wereld, et cetera). Op de website is geen informatie beschikbaar over de verdere verwerkingsroutes van de apart ingezamelde grondstoffen.

Handhaving

Voor handhaving heeft gemeente Nijkerk in totaal vijf boa's beschikbaar. De inzet van deze boa's wordt bepaald in het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2019-2022. In dit plan – dat samen met gemeenten Barneveld en Scherpenzeel is opgesteld – is afval en/of milieu geen prioriteit. Sterker nog, de mogelijkheid van inzet van boa's op dit veld komt in het geheel niet voor binnen het plan. Ook vanuit het afvalbeleid is er geen specifieke aandacht voor handhaving op gebied van afval.

Dit betekent niet dat er geen inzet is van boa's: waar nodig worden boa's ingezet, bijvoorbeeld bij dumpingen (het gaat om incidenten, ongeveer 2-3 dumpingen per jaar).

2.4. Doelen worden deels gehaald, kwaliteit grondstoffen inzichtelijk

In deze paragraaf wordt ingegaan op de bereikte doelen van het afvalbeleid. Eerst worden de kwantitatieve prestaties van de gemeente gepresenteerd en vergeleken met het gemiddelde in Nederland (gem.NL), het gemiddelde in stedelijkheidsklasse 3 waar Nijkerk toe behoort (Gem.SKH3) en daarbinnen het beste voorbeeld uit de praktijk (BP SKH3). Het referentiejaar is 2020.

Kwantitatief

De huidige afvalbeheerprestatie (2020) van gemeente Nijkerk is 115 kg restafval per inwoner per jaar en 77% afvalscheiding. Er is sprake van een positieve trend: sinds 2016 is de hoeveelheid restafval in kleine stappen gedaald naar het huidige niveau.

De aanpassingen in de inzamelstructuur in 2018 laten een bescheiden effect zien: 17 kg restafval daling in 2019 ten opzichte van 128 kg restafval zonder de maatregel. Overigens is de stijging van de hoeveelheid in 2020 een effect van de corona-maatregelen (thuiswerken en drukte op de milieustraat). In vergelijking met andere gemeenten in deze stedelijkheidsklasse, doet gemeente Nijkerk het goed, maar het is regionaal een gemiddelde gemeente (gelet op het afvalscheidingspercentage in de volgende figuur).

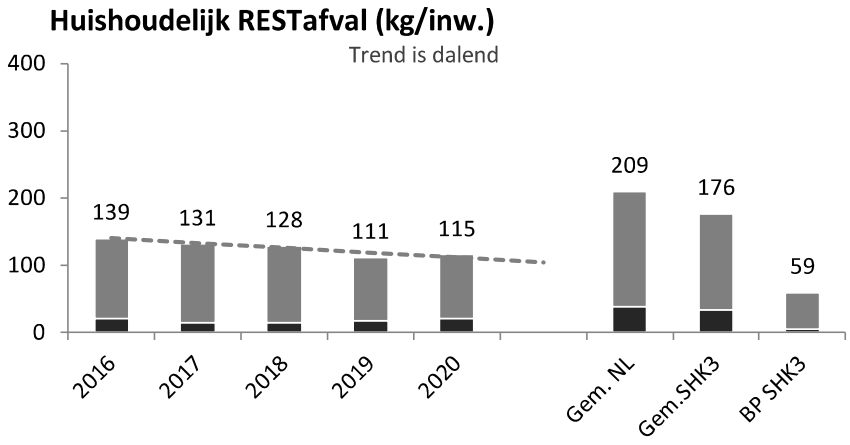

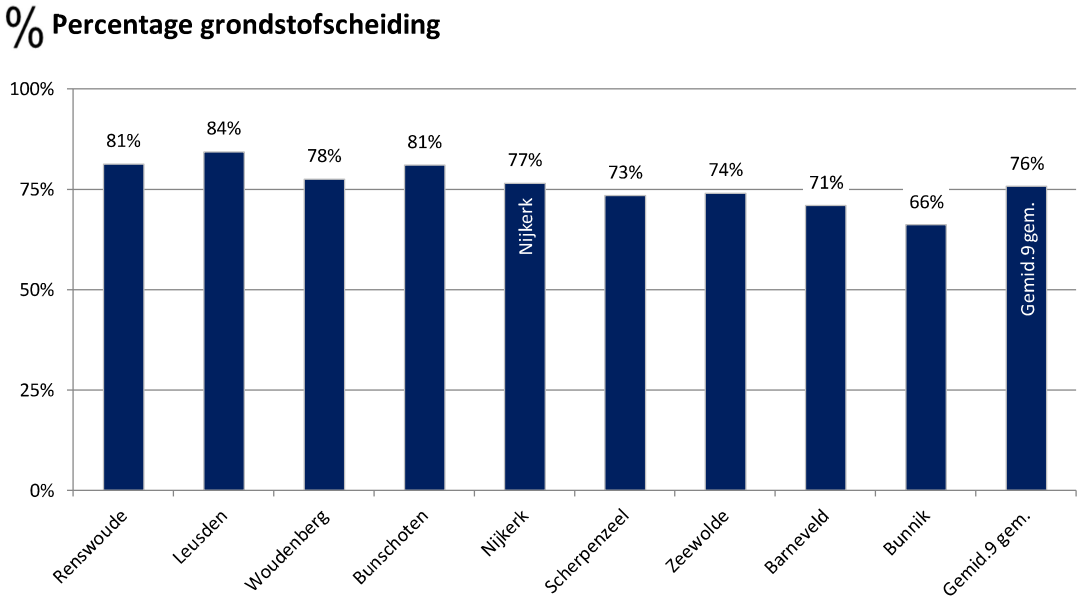

fijn restafval

woner en sorteeranalyse.

Wat zit er dan nog in het huishoudelijk restafval? De gemeente voert met regelmaat sorteeranalyses uit over de samenstelling van het huishoudelijk restafval. Daarmee kan gekeken worden welke grondstoffen nog meer aandacht nodig hebben om de hoeveelheid restafval te laten dalen. Het figuur laat de samenstelling zien van het fijn huishoudelijk restafval (dus datgene dat aan huis ingezameld wordt). Het gaat dus om een deel van de totale hoeveelheid restafval (95 kg), waar ook nog grof huishoudelijk restafval toe behoort (19,5 kg).

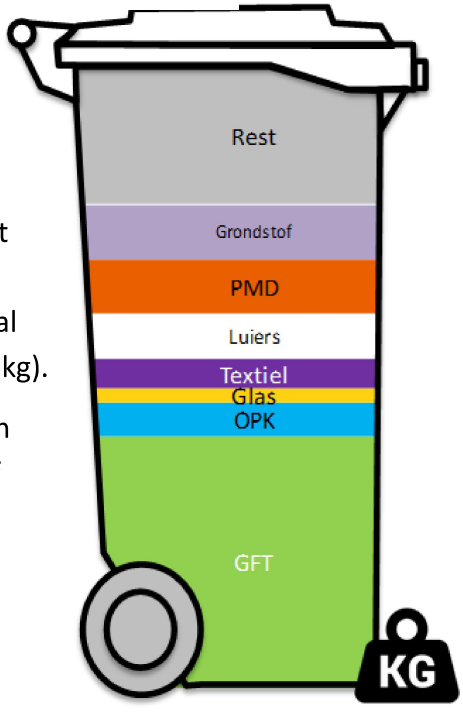

Uit de sorteeranalyse blijkt dat op dit moment in de restafvalbak aan huis nog 74 kg eigenlijk een grondstof is, welke in een andere bak of naar de milieustraat gebracht moet worden. Ook geeft de

78% Herbruikbare grondstoffen in het restafval

sorteeranalyse aan wat echt restafval is (22%) en daarmee dus ook het theoretische 0-punt bij volledige afvalscheiding: 40,5 kg restafval[2].

In de bijlage zijn de verdere analyses per grondstofstroom terug te vinden in de grondstofmonitor. Daar zijn ook de prestaties per grondstofstroom vergeleken met referentiegemeenten.

Kwalitatief

Voor de kwalitatieve analyse van de prestaties zijn de kwaliteiten van de ingezamelde grondstoffen geanalyseerd. Daarbij is informatie opgevraagd bij de betreffende inzamelaar/verwerker en informatie gebruikt welke de gemeente Nijkerk van sommige partijen ontvangt over de kwaliteit en afkeur van de ingezamelde grondstoffen.

In toenemende mate zijn gemeenten namelijk niet alleen geïnteresseerd in het apart inzamelen van grondstoffen, maar willen zij ook weten in welke mate deze grondstoffen daadwerkelijk gerecycled worden. Voor dit onderzoek zijn de grootste grondstofstromen geanalyseerd: GFT, OPK (oud papier en karton), PMD, Textiel, Glas. Daarbij is gekeken naar:

- de mate waarin de grondstoffen gescheiden worden ingezameld (inzamelrespons).
- de mate waarin deze grondstoffen geen vervuiling bevatten of niet geschikt zijn voor het recyclingproces (afkeur en uitval).
- hetgeen uiteindelijk voor recycling wordt aangeboden (geschikt voor recycling).

De volgende figuren geven de inzamelrespons per grondstofstroom weer, evenals de trend in de afgelopen vijf jaar. Verder wordt per grondstofstroom ook het gemiddelde in Nederland (Gem.NL), het gemiddelde in de stedelijkheidsklasse (gem. SKH3) en de best practice (BP) weergegeven als referenties. Let op: de verticale as (aantal kg per inwoner per jaar) verschilt per grafiek.

GFT

Het GFT werd in de onderzoeksperiode verwerkt door Twence. Over 2020 werd in totaal 109,2 kg gft per inwoner per jaar ingezameld, van de beschikbare 147,8 kg gft. Een inzamelrespons van 74%. Zie ook plaatje.

De afkeur in 2020 is 0 kg per inwoner per jaar. De uitval bij de verwerker is 11,8%, oftewel 12,9 kg per inwoner per jaar[3]. Er is uiteindelijk 96,3 kg gft gerecycled, oftewel een recyclingpercentage van 65%.

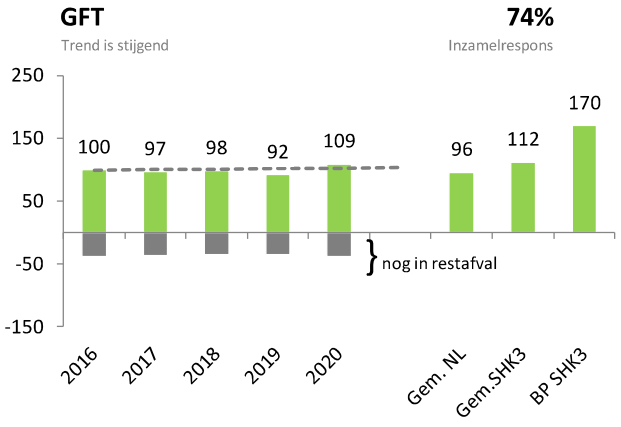

[2] 40,5 kg restafval = 19,5 kg grof restafval + 21 kg fijn restafval
[3] Vereniging Afvalbedrijven (2018) Kwaliteit GFT-afval verslechtert.

Oud papier en karton

Het oud papier en karton (OPK) werd in de onderzoeksperiode verwerkt door PreZero. Over 2020 werd in totaal 57, 2 kg OPK per inwoner per jaar ingezameld, van de beschikbare 62,2 kg. Een inzamelrespons van 92%. Zie ook plaatje.

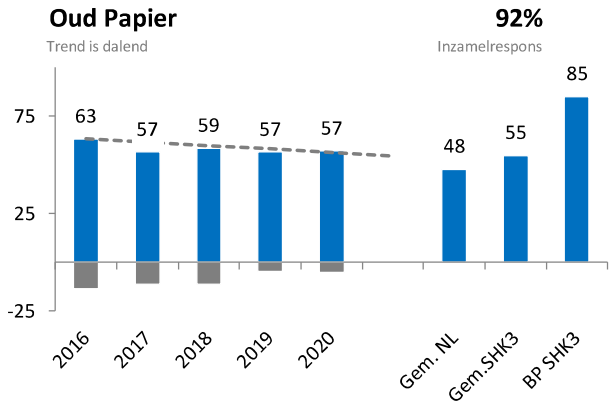

De afkeur in 2020 is 0,1 kg per inwoner, hetgeen voortkwam uit verkeerd aangeboden bedrijfsafval. Dit is binnen de norm van 1,5% toegestane vervuiling. De uitval bij de verwerker is 4%, oftewel 2,3 kg per inwoner per jaar[4]. Er is uiteindelijk 55,3 kg OPK gerecycled, oftewel een recyclingpercentage van 89%.

PMD

Het PMD werd in de onderzoeksperiode aangeboden bij ACV en verwerkt in Duitsland. Bij ACV vindt de keuring en overslag plaats van het ingezamelde materiaal. Er werd over 2020 36,2 kg PMD per inwoner per jaar ingezameld, van de in totaal 44,6 kg beschikbare PMD. Een inzamelrespons van 81%. Zie ook plaatje.

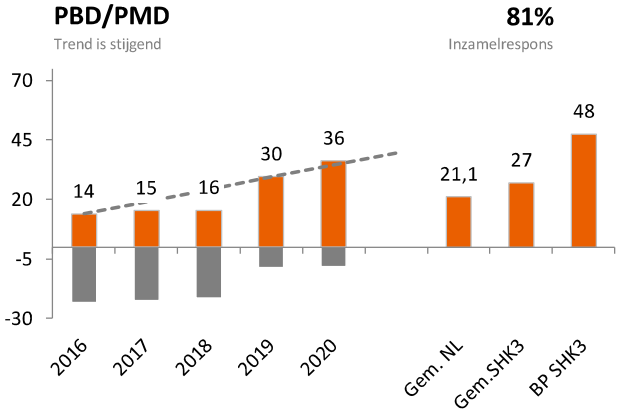

De afkeur is 0,2 kg per inwoner in 2020. Dit is binnen de norm van 15% toegestane vervuiling. De uitval bij de verwerker is 38%, oftewel 13,5 kg per inwoner per jaar[5]. Er is uiteindelijk 22,5 kg PMD gerecycled, oftewel een recyclingpercentage van 51%.

Glas

Het verpakkingsglas werd in de onderzoeksperiode verwerkt door Remondis. Over 2020 werd in totaal 26,9 kg glas per inwoner per jaar ingezameld, van de beschikbare 29,2 kg glas. Een inzamelrespons van 92%. Zie ook plaatje.

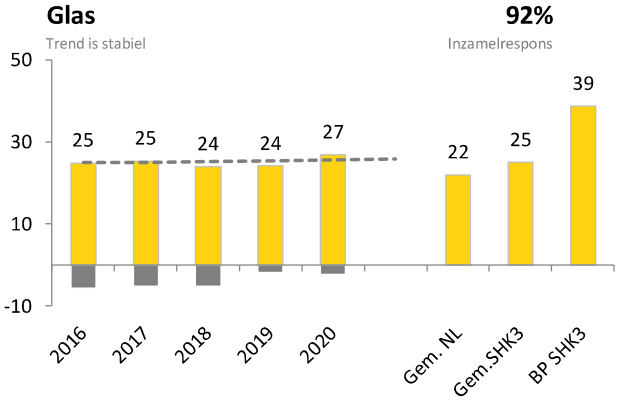

De afkeur in deze periode is 0 kg per inwoner per jaar. Dit is binnen de norm van 2,5% toegestane vervuiling. De uitval bij de verwerker is 2,5%, oftewel 0,7 kg per inwoner per jaar[6]. Er is uiteindelijk 26,2 kg glas gerecycled, oftewel een recyclingpercentage van 90%.

[4] Stichting Papier Recycling Nederland (2019) Factsheet vervuiling.
[5] Interne rapportage IPR Normag (2021).
[6] Wageningen Universiteit (2019) Verkenning effect verschuiven meetpunt recycling verpakkingen.

Textiel

Het Textiel werd in de onderzoeksperiode verwerkt door Kringloopbedrijf Baarn. Over 2020 werd in totaal 6,3 kg textiel per inwoner per jaar ingezameld, van de beschikbare 10,8 kg textiel. Een inzamelrespons van 58%. Zie ook plaatje.

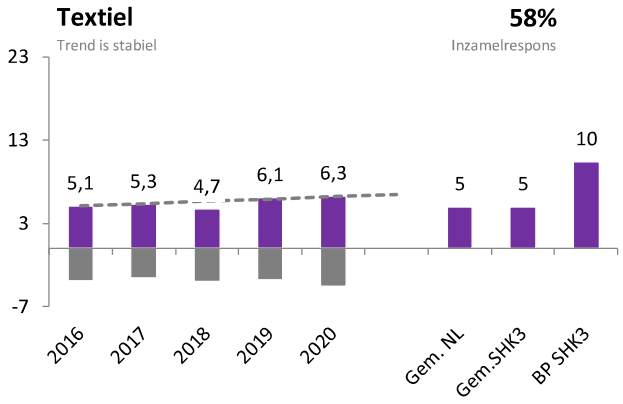

De afkeur in deze periode is gemiddeld tussen de 5-10%, oftewel 0,5 kg per inwoner per jaar. Er is geen norm voor toegestane vervuiling. De uitval bij de verwerker is 9%, oftewel 0,5 kg per inwoner per jaar[7]. Er is uiteindelijk 5,3 kg textiel gerecycled, oftewel een recyclingpercentage van 49%.

2.5. Verklaarbaar lagere afvalstoffenheffing

Het vergelijken van de afvalstoffenheffing met andere gemeenten is ingewikkeld. Dit komt omdat niet alleen doordat de dienstverlening veelal anders ingericht is tussen verschillende gemeenten, maar ook omdat de wijze van doorbelastingen tussen de gemeenten verschilt. Tegelijkertijd geeft een dergelijke vergelijking natuurlijk wel enige indicatie waar de gemeente staat ten opzichte van andere gemeenten. Vooral als daarbij de verdere uitsplitsing en analyse van de heffing wordt meegenomen. In vergelijking met de referentiegemeenten heeft gemeente Nijkerk een duidelijk lagere gemiddelde afvalstoffenheffing, zoals te lezen is in de volgende tabel[8].

Afvalstoffenheffing 2019

	Grondslag voor de afvalstoffenheffing	Tarief per huishouden	
		Een-persoon	Meer-persoons
Renswoude	Volume & frequentie	€ 283	€ 372
Leusden	Dure zak (in verz.cont.)	€ 223	€ 244
Woudenberg	Volume & frequentie	€ 231	€ 278
Bunschoten	Dure zak (in verz.cont.)	€ 172	€ 187
Nijkerk	Volume & frequentie	€ 144	€ 180
Scherpenzeel	Volume & frequentie	€ 188	€ 233
Zeewolde	Aantal personen	€ 237	€ 306
Barneveld	Aantal personen	€ 188	€ 313
Bunnik	Aantal personen	€ 159	€ 268
Gemiddeld		€ 191	€ 256

Bron: RWS Afvalstoffenheffing Nederland 2019

[7] Opgave sorteerder/verwerker Krimptex (2021).

[8] Deze tarieven komen uit de Afvalstoffenheffing-publicatie van Rijkswaterstaat, waarin een uitgebreide onderbouwing wordt gegeven voor de berekeningswijze. Kort gezegd: voor diftargemeenten wordt de gemiddelde afvalstoffenheffing voor enkel en meerpersoonshuishoudens berekend op basis van de hoeveelheid restafval, type inzamelsysteem en verdeling naar hoog- en laagbouw. En zijn daarmee goed vergelijkbaar met andere gemeenten, maar niet 1-op-1 herleidbaar naar de afvalstoffenheffing in de betreffende gemeente. Zo heeft gemeente Nijkerk een vast tarief en geen tarief voor meerpersoonshuishoudens. En zijn de cijfers dus vooral indicatief en ter vergelijking bruikbaar.

Voor de analyse van de afvalstoffenheffing is de onderliggende kostenindeling van de gemeente naar de volgende indeling vertaald. Dit geeft inzicht in de verschillende kostenonderdelen, op basis van een landelijk vaker gehanteerde indeling. B2020 staat hierbij voor Begroting 2020, B2021 voor Begroting 2021.

Overzicht per kostenonderdeel Afvalstoffenheffing (indeling IPR Normag)					
		Nijkerk		Per huishouden	
		B2020	B2021	B2020	B2021
Overzicht per kostenonderdeel Afvalstoffenheffing (indeling IPR Normag)				17.431	17.070
Kosten		**€ 3.127.032**	**€ 3.274.823**	**€ 179**	**€ 192**
Perceptiekosten (inning)	Innen van de afvalstoffenheffing en oninbare heffing	€ 71.000	€ 71.000	€ 4	€ 4
Handhaving	Controle naleving afvalstoffenverordening	€ -	€ -	€ -	€ -
Communicatie	Afvalcommunicatie van voorlichting (afvalkalender) tot marketi	€ 11.000	€ 11.000	€ 1	€ 1
Doorbelasting straatreiniging	Reinigen (machinaal- en handvegen, zwerfvuil) van openbare r	€ 154.300	€ 154.300	€ 9	€ 9
Doorbelasting concern	Concern kosten voor HRM, ICT, Financien, Facilitair (incl. werf),	€ 107.348	€ 105.060	€ 6	€ 6
Beleid, beheer en regie	Afval/grondstoffen beleid en regie op uitvoering	€ 133.236	€ 133.000	€ 8	€ 8
Uitvoeringskosten	Personeels-, materieelkosten, inkoop en uitbesteed voor inzar	€ 1.736.200	€ 1.763.200	€ 100	€ 103
Inzamelmiddelen	Kapitaallasten, onderhoud, schoonmaak, schades en beheer	€ 318.130	€ 291.268	€ 18	€ 17
Verwerkingskosten (gesaldeerd)	Transport, sorteren en verwerken van afval c.q. grondstoffen	€ -5.705	€ 168.895	€ -0	€ 10
Verwerkingslasten	Transport, sorteren en verwerken van afval c.q. grondstoffen	€ 786.295	€ 667.295	€ 45	€ 39
Verbrandingsbelasting (Rijksoverheid)	Verbrandingsbelasting	€ 13.000	€ 13.000	€ 1	€ 1
Verwerkingsbaten	Opbrengen en subsidies (baten) voor verwerken van afval c.q	€ -190.000	€ -214.400	€ -11	€ -13
Vergoeding vanuit Afvalfonds	Vergoeding vanuit Afvalfonds	€ -615.000	€ -297.000	€ -35	€ -17
Kwijtscheldingen*	Kwijtschelding afvalstoffenheffing conform gemeentelijk belei	€ -	€ -	€ -	€ -
BTW-kosten	Huishoudelijke BTW (via BCF door gemeenten te declareren)	€ 601.523	€ 577.100	€ 35	€ 34
Niet Huishoudelijk afval gerelateerd	Behoort niet direct tot huishoudelijk afval	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige uitgaven		€ -	€ -	€ -	€ -
Inkomsten		**€ -3.127.032**	**€ -3.274.823**	**€ -179**	**€ -192**
Inkomsten uit heffing/leges	Inkomsten van huishoudens verkregen obv verordeningen (afva	€ -3.045.550	€ -3.283.450	€ -175	€ -192
Afvalstoffenheffing	Inkomsten van huishoudens uit afvalstoffenheffing	€ -3.040.950	€ -3.277.850	€ -174	€ -192
Leges	Inkomsten van huishoudens verkregen obv verordeningen	€ -4.600	€ -5.600	€ -0	€ -0
Reinigingsrecht	Inkomsten van huishoudens/bedrijven obv reinigingsrecht	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige inkomsten	Subsidies (nietzijnde Afvalfonds), commerciele activiteiten, inl	€ -	€ -	€ -	€ -
Voorziening	Onttrekking uit reserve	€ -81.482	€ 8.627	€ -5	€ 1
Resultaat		€ -	€ -	€ -	€ -

* Kwijtscheldingen worden niet doorbelast via de afvalstoffenheffing, betreft gemeentelijk armoedebeleid

Uit deze analyse vallen de volgende zaken op. En geven op die manier verklaringen waarom de afvalstoffenheffing van gemeente Nijkerk lager is dan in de omliggende gemeenten:

- Het meerjarenperspectief wordt niet gepresenteerd in de verschillende stukken, zo valt op dat er geen indexering van verschillende posten plaatsvindt.
- De uitsplitsing van de kosten voor handhaving, straatreiniging en doorbelasting van beleid, beheer en regie is niet verder mogelijk dan het aangegeven niveau. In het gesprek met de financieel medewerker is aangegeven dat deze doorbelastingen wel onderdeel zijn van de afvalstoffenheffing.
- Gemeente Nijkerk heeft geen kwijtscheldingen in de afvalstoffenheffing doorberekend. Dat is onderdeel van het gemeentelijke armoedebeleid. In andere gemeenten worden doorgaans de kwijtscheldingen wel doorbelast in de afvalstoffenheffing.
- De vervangingsinvesteringen worden uit het jaarlijkse budget gefinancierd, er is geen mogelijkheid voor grootschalige vervanging zonder daar extra budget voor aan te vragen op basis van de huidige kostenopstelling.
- De egalisatiereserve is in de afgelopen jaren uitgeput en heeft op basis van het meerjarenperspectief een blijvend negatieve omvang. Deze blijvend negatieve omvang van de egalisatiereserve is niet in lijn met artikel 44 van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). Met name niet omdat er geen

directe relatie zit tussen de negatieve reserve en de verwachte winsten en of verliezen, risico's, kosten in een volgend jaar of investeringen. Tegelijkertijd is het wel toegestaan om een negatieve reserve te hebben, als er een goede verklaring achter ligt. Verder heeft het uitputten van de egalisatiereserve een positief effect gehad op de hoogte van de afvalstoffenheffing. Deze is daarmee feitelijk gezien kunstmatig lager (€ 5,-/huishouden).

Tenslotte zijn er – naast de uitgevoerde analyse – ook andere factoren van invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing. Zoals de hoogte van de verwerkingskosten voor grondstoffen. Maar niet vanuit de uitgevoerde financiële analyse herleidbaar. Daarvoor zou een verder vergelijkend onderzoek nodig zijn, waarbij ook de afvalstoffenheffing van de omliggende gemeenten op dezelfde wijze geanalyseerd moet worden.

2.6. Raad wordt actief betrokken en ziet geen aanleiding actief te zijn met afvalbeleid

In de bijlage is de gehele tijdslijn van de uitwisseling van documenten tussen raad en college terug te vinden. Daarbij zijn de verschillende raadsbesluiten, de raadsinformatiebrieven, raadsvragen en de documenten uit de P&C-cyclus geanalyseerd. Aanvullend zijn raadsfracties bevraagd op hun beleving van de informatievoorziening en de mate van kaderstelling[9]. In deze paragraaf zijn de belangrijkste uitkomsten weergegeven.

- In de onderzochte periode zijn in totaal vijf raadvoorstellen aan de raad gedaan, naast de jaarlijkse vaststelling van de afvalstoffenheffing. Van deze vijf besluiten is één het afvalbeleidsplan, één gaat in op het aanpassen van de afvalstoffenverordening naar aanleiding van het afvalbeleidsplan en de overige drie hebben betrekking op het aanpassen van gemeenschappelijke regelingen.
- In de onderzochte periode zijn in totaal zes raadsinformatiebrieven aan de raad verzonden. De onderwerpen zijn divers: van een aanpassing van het inzamelen van afval van bedrijven (Kantoor, Winkel, en Dienstverleningsafval, ook KWD) als gevolg van gewijzigde regelgeving voor vennootschapsbelasting, de financiële consequentie van aanpassingen van verwerkingscontracten tot twee brieven die betrekking hebben op de voortgang van de uitvoering van het nieuwe beleidskader.
- De raad wordt actief en adequaat geïnformeerd over vraagstukken op afvalbeheerbeleid. En ziet kennelijk geen aanleiding om daar verdere aandacht aan te geven. In de onderzochte periode zijn namelijk geen moties of amendementen ingediend en via de griffie geen raadsvragen gesteld over het afvalbeleid. Een technische vraag tijdens een sessie met de portefeuillehouder wordt sporadisch gesteld.
- In de onderzochte periode wordt op basis van het Besluit Begroten en Verantwoorden en de daaraan gekoppelde ministeriële regeling over verplichte beleidsindicatoren (BBV) in de P&C-stukken gerapporteerd over afval en de financiële impact. Daarbij wordt bijvoorbeeld gerapporteerd over het aantal kilo's restafval per inwoner per jaar, waarbij over 2019 niet het juiste getal wordt gerapporteerd (alleen fijn restafval, in plaats van al het restafval, dus inclusief grof). Verder wordt tijdig gerapporteerd over verwachte wisselingen in de financiën.

[9] Reacties zijn bij het onderzoeksbureau bekend.

3. Toetsing en beantwoording

3.1. Uitkomsten toetsing aan de normen

De kleuren hebben de volgende betekenis: groen betekent dat de gemeente voldoet aan de norm, oranje dat de gemeente deels voldoet aan de norm en rood dat de gemeente niet voldoet aan de norm.

A. Beschrijven huidige situatie	**Norm**	**Toetsing**
1 Welk beleid en doelstellingen heeft Nijkerk geformuleerd ten aanzien van (huishoudelijk)afvalbeleid c.q. inzameling?	Het beleid voldoet aan de landelijke VANG-doelstelling	Het beleid voldoet aan de VANG-doelstelling.
2 Hoe verhoudt het beleid zich tot de landelijke doelstellingen?	Er is sprake van integraal beleid. Beleidsinstrumenten (service, communicatie, prijsprikkels, handhaving) worden in balans ingezet	Ook al worden niet alle instrumenten ingezet (zoals handhaving, hogere service op grondstoffen, scherpere communicatie), de belangrijkste (diftar) is wel ingezet.
3 Hoe is de afvalinzameling georganiseerd (inclusief pilots) en hoe worden inwoners gefaciliteerd in het scheiden van afval?	Het beleid is bekend bij de inwoners en wordt periodiek geëvalueerd. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn duidelijk tussen de betrokkenen in de afvalketen.	Er vindt geen evaluatie plaats, bewoners kennen de opties voor afvalscheiding wel. Er is weinig afkeur van ingezamelde grondstoffen. Taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden zijn intern bekend. In de onderzoeksperiode is 1 pilot gestart (Doornsteeg), maar nog niet afgerond voor evaluatie.

B. Doelrealisatie	Norm	Toetsing
1 Realiseert de gemeenten de doelstellingen uit het afvalbeleid?	De doelstellingen zijn helder (en SMART) geformuleerd. Doelstellingen worden behaald.	Doelstellingen zijn niet direct uit het afvalbeleidsplan duidelijk (is het nu 100 kg VANG-doelstelling of 103 kg restafval uit het beleidsplan?), en worden deels niet behaald (wel afvalscheiding, niet hoeveelheid restafval).
2 Wat zijn de prestaties van Nijkerk vergeleken met referentiegemeenten? Is het te verwachten dat de gemeente haar doelstellingen voor de middellange en lange termijn zal behalen met het huidige beleid, of zijn er intensiveringen nodig, en zo ja op welk gebied?	Het beleid en de doelstellingen sluiten aan bij het benchmarkgemiddelde en de best practices in dezelfde stedelijkheidsklasse (c.q. referentiegemeenten).	De gemeente presteert beter dan het benchmarkgemiddelde, maar heeft ook ruimte voor verbetering ten opzichte van de best practice in stedelijkheidsklasse 3. Beleidsintensivering is nodig om het beter te gaan doen op service aan huis voor grondstoffen, handhaving en communicatie.
3 Is de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen voldoende voor hergebruik?	De kwaliteit van (specifieke) afvalstromen is bekend en conform het Landelijk AfvalbeheerPlan (LAP).	Kwaliteit wordt niet actief gemonitord. Maar op basis van dit onderzoek, voldoen de ingezamelde grondstoffen wel aan de normen.
4 Welke bijdrage aan afvalreductie en/of verbetering van de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen hebben de georganiseerde pilots geleverd?	De gemeente heeft inzicht in de omvang van de afgekeurde afvalstromen en stuurt op de kwaliteit door concrete maatregelen.	De omvang is niet direct bekend binnen de gemeente, sturing op kwaliteit is secundair en gevolg van algemene communicatieuitingen. Er is een pilot uitgevoerd met omgekeerd inzamelen (Doornsteeg). In deelplan 1 van Doornsteeg is omgekeerd inzamelen uitgerold. In deelplan 2 wordt het op dit moment aangelegd. Daarna kan een evaluatie plaatsvinden van deze pilot. In feite moet de evaluatie dus nog beginnen.
5 Wat zijn de financiële consequenties van vervuilde stromen die verbrand moeten worden?	Er is inzicht in de financiële consquenties.	Er is zicht op de financiële consequenties: er is geen afkeur. En dus ook geen financiële consequentie.

C. Sturing en monitoring	Norm	Toetsing
1 Hoe en met welke indicatoren monitort de gemeente het halen van doelstellingen? En stuurt de gemeente bij waar nodig?	In het afvalbeleid zijn duidelijke indicatoren opgenomen om de voortgang van het beleid te toetsen. Er zijn streefwaarden vastgesteld en er wordt gemonitord.	Indicatoren en streefwaarden zijn duidelijk vastgesteld. Monitoring vindt beperkt plaats.
2 Is er inzicht in de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen huishoudelijk afval? Ook per wijk of gereden route?		Nee, dit inzicht ontbreekt, maar kan wel helpen om de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen (verder) te verhogen. Zoals bewustwording bij inwoners. Bij actief navragen is het inzicht wel te krijgen, zoals in het uitgevoerde onderzoek.
3 Wat is of kan worden gedaan om de kwaliteit van gescheiden ingezamelde stromen te verbeteren? Beschikt de gemeente over voldoende inzicht in de ontwikkeling en beheersing van afvalstromen om op onderbouwde wijze de keuze te maken tussen bronscheiding of nascheiding? En kan op dit moment de potentie van beide benaderingen in het licht van de VANG-doelstellingen van Nijkerk goed worden ingeschat?	De gemeente heeft een helder beeld van de (technische) mogelijkheden om de kwaliteit van het ingezamelde afval te verbeteren.	Kwaliteit van ingezamelde grondstoffen is geen onderwerp waarop actief wordt gemonitord of gestuurd. Er is geen zicht op de mogelijkheden om dit bij te sturen. Dit is ook geen doelstelling in het beleid, noch geven de kwaliteiten van de inzameling daar aanleiding toe.

D. De rol van de raad	Norm	Toetsing
1 Is de informatievoorziening aan de gemeenteraad over het afvalbeleid adequaat?	De gemeenteraad ontvangt periodiek informatie over de voortgang van het afvalbeleid. De gemeenteraad wordt actief geïnformeerd over (ontwikkelingen in) het afvalbeleid.	In de reguliere P&C-cyclus zijn informaties beschikbaar over afvalbeleid. Met informatiebrieven wordt de raad actief geïnformeerd, zonder duidelijke afspraken wat wel of niet gedeeld wordt.
2 Hoe is de raad betrokken (geweest) bij het opstellen van het afvalbeleid (c.q. afvalbeleidsplan)?	De gemeenteraad geeft de (financiële) kaders voor het afvalbeheerbeleid.	Gemeenteraad is weinig betrokken bij het afvalbeleid. Er worden weinig vragen, moties en amendementen ingediend. En de beleving van de raadsleden is dat er meer aandacht voor mag zijn in de P&C-stukken.

3.2. Beantwoording van de onderzoeksvragen

A. Beschrijven huidige situatie

1. Welk beleid en doelstellingen heeft Nijkerk geformuleerd ten aanzien van afvalinzameling?
   Gemeente Nijkerk heeft haar beleid en doelstellingen vastgelegd in het afvalbeleidsplan gemeente Nijkerk, dat in 2019 van kracht is geworden. In het beleidsplan omarmt gemeente Nijkerk de zogenaamde 'VANG-doelstellingen', vertaald naar een doelstelling voor 103 kg restafval per inwoner per jaar en 76% afvalscheiding in 2020.
2. Hoe verhoudt het beleid zich tot de landelijke doelstellingen?
   De landelijke doelstellingen voor afvalbeheer zijn de VANG-doelstellingen. Concreet betekenen deze doelstellingen maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2020 met minimaal 75% afvalscheiding en maximaal 30 kg restafval in 2025. Gemeente Nijkerk volgt deze doelstellingen dus grotendeels, maar zal de doelstellingen richting 2025 opnieuw moeten vastleggen.
3. Hoe is de afvalinzameling georganiseerd (inclusief pilots) en hoe worden inwoners gefaciliteerd in het scheiden van afval?
   Gemeente Nijkerk heeft tariefdifferentiatie (betalen per lediging/aanbieding van restafval) en probeert daarmee, tezamen met een lagere ophaalfrequentie voor restafval, de hoeveelheid restafval te reduceren en de hoeveelheid grondstoffen te laten toenemen. Opvallend is het aantal mogelijkheden om restafval aan te bieden (minicontainer, verzamelcontainer met pas, verzamelcontainer zonder pas en met zakken) en de mogelijkheid om te kiezen tussen een minicontainer of een zak voor PMD. Daar liggen in de uitvoering (waarschijnlijk) mogelijkheden voor efficiencyverbetering door uniformering.
   In het beleid is één pilot opgenomen: Doornsteeg. Over deze pilot is verder geen informatie gewisseld tussen raad en college. Dat heeft ook te maken met het gegeven dat deze wijk nog niet afgebouwd is. In deelplan 1 van Doornsteeg is omgekeerd inzamelen uitgerold, in deelplan 2 wordt dit ten tijde van dit onderzoek aangelegd. Pas daarna vindt evaluatie plaats.

B. Doelrealisatie

4. Realiseert de gemeente de doelstellingen uit het afvalbeleid?
   Met 115 kg restafval per inwoner per jaar en 77% afvalscheiding in 2020 bereikt gemeente Nijkerk de

doelstellingen ten dele. Ja, de doelstelling voor het percentage afvalscheiding wordt behaald en tegelijkertijd nee, de doelstelling voor de hoeveelheid restafval wordt niet gehaald. De doelstelling was namelijk 103 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.

5. Wat zijn de prestaties van Nijkerk vergeleken met referentiegemeenten?
   De gemeente behoort tot de subtop waar het gaat om de realisatie op restafval en afvalscheiding. Er zijn duidelijk beter presterende gemeenten in de regio aanwezig, maar in vergelijking met het gemiddelde in Nederland en stedelijkheidsklasse 3 doet de gemeente het beduidend beter.

6. Is het te verwachten dat de gemeente haar doelstellingen voor de middellange en lange termijn zal behalen met het huidige beleid of zijn intensiveringen nodig, zo ja wat zou kunnen helpen?
   Het is onwaarschijnlijk dat gemeente Nijkerk met de huidige inzet haar doelstellingen gaat halen. De beleidsmaatregel uit 2018/2019 om PMD apart in te zamelen heeft een uitwerking gehad op de hoeveelheid restafval en hoeveelheid ingezameld PMD, maar heeft in 2020 het volledige potentieel wel bereikt. Omdat er verder geen aanvullende beleidsmaatregelen worden genomen, bijvoorbeeld in communicatie en handhaving, zal het huidige systeem niet leiden tot maximaal 100 kg restafval of zelfs 30 kg restafval in 2025.
   Er zijn verschillende verbetermogelijkheden: hogere service op grondstoffen door verhogen van de inzamelfrequentie voor GFT en PMD (eens per twee weken) en toepassen van nascheiding op het ingezamelde restafval zijn grote(re) maatregelen. Kleinere maatregelen zijn: inzet afvalcoaches, optimalisatie luierinzameling, verplichte minicontainers voor PMD-inzameling.

7. Is de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen voldoende voor hergebruik?
   Ja, er is hergebruik mogelijk met de ingezamelde afvalstromen. Tegelijkertijd zijn de verschillen per grondstofstroom groot, terwijl de mogelijkheden voor sturing door gemeenten (in algemene zin) zeer beperkt zijn.

8. Welke bijdrage aan afvalreductie en/of verbetering van de kwaliteit van ingezamelde afvalstromen hebben georganiseerde pilots geleverd?
   Er zijn in de onderzochte periode geen pilots uitgevoerd, wel voorbereid. Pilot Doornsteeg moet de informatie gaan opleveren over de effecten van omgekeerd inzamelen (hoge service op grondstoffen aan huis, het huishoudelijk restafval moet naar een verzamelcontainer gebracht worden). Er zijn nog geen effecten bekend omdat de evaluatie pas kan plaatsvinden als omgekeerd inzamelen in heel het pilotgebied is ingevoerd (op dit moment alleen in deelplan 1 ingevoerd, deelplan 2 wordt ten tijde van dit onderzoek gestart).

9. Wat zijn de financiële consequenties van vervuilde stromen die verbrand moeten worden?
   De financiële consequenties zijn nihil in de onderzochte periode. Dit komt omdat de vervuiling binnen de gestelde normen blijven, en er daarom geen aanvullende kosten gerekend worden door de verwerkers. De vervuiling is namelijk ook deels ingecalculeerd door verwerkers in het totaaltarief dat de gemeente moet betalen of ontvangen.

   In tegenstelling tot vervuiling bevindt zich in de stroom ‘fijn huishoudelijk restafval’ nog veel herbruikbare grondstoffen. Van de 115 kg restafval is slechts 40,5 kg echt restafval. De overige 74,5 kg zijn grondstoffen die nog gescheiden kunnen worden, maar die op dit moment dus nog in het restafval zitten.

C. Sturing en monitoring

10. Is er inzicht in de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen huishoudelijk afval per wijk / gereden route?
    Ja en nee. De kwaliteit van de gescheiden ingezamelde grondstoffen is inzichtelijk te maken, hetgeen als onderdeel van dit onderzoek is gedaan. Door navraag bij de inzamelaar/verwerker en branchegegevens is veel inzicht in deze kwaliteit te krijgen. Als er afkeur is, is dat te herleiden naar gereden routes. Afkeur betekent dat de ingezamelde grondstoffen te veel vervuiling bevatten. Tegelijkertijd is dit inzicht er niet omdat er geen beleidskader met doelstellingen is, de sturingsmogelijkheden op kwaliteit beperkt zijn (alleen op inzamelrespons en vervuiling bij aanbieding, niet op recycling), en de contracten ook niet op die manier ingericht zijn.

11. Hoe en met welke indicatoren monitort de gemeente het halen van doelstellingen, en stuurt ze bij waar nodig?
    De gemeente monitort op basis van de jaarlijkse afvalcijfers, welke tevens aan het CBS gerapporteerd worden. Bijsturing heeft niet plaatsgevonden in de onderzoeksperiode.

12. Wat is of kan worden gedaan om de kwaliteit van gescheiden ingezamelde afvalstromen te verbeteren?
    Door middel van gerichte communicatie heeft gemeente Nijkerk regelmatig informatie gegeven aan haar inwoners wat wel of niet bij de verschillende grondstofstromen aangeboden mag worden. Wat niet gedaan is, zijn bijvoorbeeld afvalcoaches en handhaving.

13. Beschikt de gemeente over voldoende inzicht in de ontwikkeling en beheersing van afvalstromen om op onderbouwde wijze de keuze tussen bronscheiding of nascheiding te kunnen maken en kan op dit moment de potentie van beide benaderingen in het licht van de VANG-doelstellingen voor Nijkerk goed worden ingeschat?
    Ja, alle noodzakelijke gegevens zijn daarvoor beschikbaar. Echter, dit vraagstuk is in de gemeente niet actueel of aan de orde. Mede door de hoge inzamelrespons van PMD in de huidige situatie. De keuze voor bron- en nascheiden is namelijk een discussie over de wijze waarop PMD ingezameld wordt. Door de huidige (goede) prestaties, is een keuze voor nascheiden niet actueel.

D. De rol van de raad

14. Is de informatievoorziening aan de gemeenteraad over het afvalbeleid adequaat?
    De informatievoorziening is toereikend geweest waar het de reguliere P&C-cyclus betreft; dit is een belangrijke bron van informatie voor de controlerende taak van de raad. Tegelijkertijd blijkt uit de informatie-uitvraag bij de raad dat de informatie summier is en wat uitgebreider mag.
    De informatievoorziening over de voortgang van het beleid is de eerste jaren redelijk op orde (via raadsinformatiebrieven), maar in welke mate de doelen gehaald worden en de projecten goed uitgevoerd zijn, is voor raadsleden niet te achterhalen vanuit de door het college verstrekte gegevens. Het beleidskader stelt namelijk een doelstelling voor 2020, waarover geen verdere communicatie heeft plaatsgevonden. Ook ontbreekt een evaluatie, herijking of vervolgdoelstelling voor de gemeente. Alhoewel daarbij ook gesteld kan worden dat gemeente Nijkerk door het omarmen van de VANG-doelstellingen feitelijk nu stuurt op 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2025. Er is daarbij geen (beleids)plan hoe deze doelstelling te behalen.

15. Hoe is de raad betrokken geweest bij het opstellen van het afvalbeleidsplan?
    De raad is geïnformeerd tijdens een voorbereidende sessie en heeft het plan geaccordeerd. De uitkomsten van een peiling onder bewoners is daarbij ook meegenomen. Er is geen evaluatie geweest van het behalen van de doelstellingen, of gesproken over een opvolger van het huidige afvalbeleidsplan.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1. Conclusies

In deze paragraaf gaan we in op de conclusies naar aanleiding van de bevindingen.

1. **Beleidsmaatregelen hebben iets minder effect gehad dan beoogd**. De doelstelling voor 103 kg restafval per inwoner per jaar en 76% afvalscheiding in 2020 is niet bereikt. In 2020 heeft gemeente Nijkerk 115 kg restafval per inwoner per jaar en 77% afvalscheiding behaald. Met name de hoeveelheid restafval is nog hoog. De genomen maatregelen hebben wel duidelijk geleid tot een vermindering van de hoeveelheid restafval en een toename van de hoeveelheid apart ingezameld PMD.
2. **Er is potentie voor hogere doelstellingen. Zonder beleidsmaatregelen gaan die echter niet gehaald worden**. Uit de sorteeranalyse van het huishoudelijk restafval blijkt dat er nog veel grondstoffen gescheiden kunnen worden. Door het nemen van aanvullende beleidsmaatregelen zoals communicatie, handhaving, verhogen van service op grondstoffen en verminderen van de inzamelfrequentie van restafval, mag een hogere afvalscheiding verwacht worden. In de regio laten andere gemeenten zien dat hogere doelstellingen op afvalscheiding haalbaar en realistisch zijn.
3. **De kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen is goed**. Hoewel gemeente Nijkerk geen actieve monitoring uitvoert naar de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen, bleken deze gegevens voor het rekenkameronderzoek wel inzichtelijk te maken. Er is vrijwel geen afkeur van de onderzochte gescheiden ingezamelde grondstoffen.
4. **Het college informeert gemeenteraad actief en de raad ziet geen aanleiding aandacht te geven aan afvalbeleid.** Het college stuurt de gemeenteraad regelmatig informatiebrieven over verwachte wijzigingen, neemt de verplichte BBV-indicatoren (besluit begroten en verantwoorden) op in de planning & control-stukken en legt raadsvoorstellen die impact hebben op de kaders aan de gemeenteraad voor. En de raad ziet kennelijk geen aanleiding om daar verdere aandacht aan te geven: op basis van de verstrekte informatie heeft de raad geen aanleiding gezien om moties of amendementen in te dienen en krijgt de raad geen verdere informatie over de voortgang van de beleidsdoelstellingen. Bijvoorbeeld het aflopen van het huidige beleidsplan, of een stand van zaken/evaluatie over de genomen maatregelen.

4.2. Aanbevelingen

Op basis van de conclusies komt de rekenkamercommissie tot de volgende aanbevelingen aan het college:

1. **Formuleer nieuwe doelstellingen voor 2025** en geef aan of en hoe de VANG-doelstelling voor 30 kg restafval per inwoner per jaar in de praktijk van gemeente Nijkerk haalbaar is. Hou hierbij wel rekening met de maximaal te behalen reductie van het huishoudelijk restafval op basis van de (huidige) sorteeranalyses. Uit de sorteeranalyse blijkt dat op dit moment in de restafvalbak aan huis nog 74 kg ‘afval’ eigenlijk beoordeeld kan worden als een grondstof, en dat – bij theoretische volledige afvalscheiding – er slechts 40,5 kg echt restafval overblijft. Een verdere reductie van het

huishoudelijk restafval tot maximaal 30 kg/inw. per jaar zal dus voor een groot deel door meer en betere afvalscheiding, maar ook door preventie, bewerkstelligd kunnen worden.

2. **Geef aan hoe deze doelstellingen gehaald gaan worden**, zoals door het nemen van aanvullende beleidsmaatregelen zoals communicatie, handhaving, verhogen van service op grondstoffen en verminderen van de inzamelfrequentie van restafval.
3. **Monitor de effecten in kwaliteit van afval als gevolg van wijzigingen in het afvalbeheer.** De verwachting is dat verdere maatregelen die afvalscheiding bevorderen zoals omgekeerd inzamelen of strengere diftarmaatregelen mogelijk een negatief effect hebben op de kwaliteit en daarmee recyclebaarheid van de apart ingezamelde grondstoffen. Deze verwachting is gebaseerd op ervaringen bij andere gemeenten, waarbij het verder reduceren van de service op restafval (lagere inzamelfrequentie, kleinere bakken, hogere kosten per inzameling), weliswaar leidt tot meer grondstoffen, maar ook tot een lagere kwaliteit. Dit komt doordat bewoners ook kwalitatief minder goede grondstoffen (vies, kapot) apart zullen aanbieden, simpelweg omdat deze niet meer in een kleinere restafvalbak passen of uit kostenoverwegingen. Door deze te monitoren borgt de gemeente Nijkerk de kwaliteit en daarmee recycling van deze grondstoffen.
4. **Geef de gemeenteraad inzicht in de afvalbeheerprestaties** in relatie tot de gemeentelijke doelstellingen aanvullend op de P&C-cyclus. Het is voor de gemeenteraad lastig om te sturen op de beleidsdoelstellingen op basis van alleen de P&C-stukken, doordat in deze stukken geen inhoudelijke analyse achter de cijfers wordt meegegeven. Verdere uitleg over de voortgang van beleid, bijvoorbeeld in een informatiebrief, waarin ook de kwaliteit van grondstoffen wordt aangegeven helpt de gemeenteraad bij zijn controlerende en kaderstellende taak.

4.3. Bestuurlijke reactie

Aan: de leden van de Rekenkamercommissie

Uw brief van	Uw rapportage onderzoek afvalbeleid (11-4-2022)	**Ons kenmerk**	1212986
Uw kenmerk		**Bijlage**	
Datum	17 mei 2022		
Onderwerp	Bestuurlijk wederhoor	**Team**	Vakspecialisten

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Dank u voor het onderzoek naar het beleid van huishoudelijk afval in Nijkerk, dat u in goede samenwerking met de gemeente hebt uitgevoerd. De conclusies en aanbevelingen in het rapport zijn voor ons herkenbaar. Graag reageren wij in deze brief op het rapport en op de conclusies en aanbevelingen uit het rapport.

Het rapport

Als gemeente hebben we duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Wat ons betreft dient het scheiden van afval dan ook daadwerkelijk te leiden tot een nuttig hergebruik van afval- en grondstofstromen. We waarderen het daarom zeer dat u bij het onderzoek heeft gekeken naar zowel de kwantitatieve doelstellingen (aantal kilogrammen grondstoffen) van de gemeente als ook de kwalitatieve doelstellingen (recyclebaarheid).

Wij staan achter de inhoud van het rapport. Dit neemt niet weg dat we enkele suggesties ter verbetering hebben:

- Op pagina 10 staat: “Dit betekent niet dat er geen inzet is van boa’s: waar nodig worden boa’s ingezet, bijvoorbeeld bij dumpingen (het gaat om incidenten, ongeveer 2-3 dumpingen per jaar).” Dit is niet geheel juist: dit gaat niet over het aantal dumpingen, maar over het gegeven dat er slechts 2 tot 3 keer per jaar gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid om over te gaan tot bestuursdwang.
- In de afgelopen jaren zien we een afname in het aantal kilogrammen restafval per inwoner in de gemeente Nijkerk (zie ook de figuur op pagina 10 van het rapport). In de 2e Berap van 2020 hebben we de verwachting geuit dat Nijkerk in 2020 inclusief grof vuil een fractie meer dan 100 kg per inwoner zou produceren. Maar dat bleek niet het geval. In plaats daarvan was er in 2020 sprake van een stijging van de hoeveelheid restafval. Op pagina 11 staat daarover: “Overigens is de stijging van de hoeveelheid in 2020 een effect van de corona-maatregelen”.

  Graag vernemen wij van u welke invloed corona in 2020 en 2021 heeft gehad op de hoeveelheid restafval, met name het grof restafval en zo mogelijk ook op de kwantiteit en de kwaliteit van de grondstofstromen.
- Het rapport beschrijft op pagina 12 en 13 een relatief lage inzamelrespons voor GFT en textiel, grote afkeur van textiel en uitval van GFT, PMD en textiel bij de verwerker. Eventuele suggesties om een betere inzamelrespons en minder afkeur en uitval te bereiken zijn welkom.
- In de tabel op pagina 17 en 18 wordt onder andere gesteld dat:
  - De omvang van de bijdrage van pilots aan afvalreductie en/of verbetering van de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen niet direct bekend is (B4).
  - Inzicht in de kwaliteit in de gescheiden ingezamelde stromen huishoudelijk afval ontbreekt (C2).
  - De kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen geen onderwerp is waarop actief wordt gemonitord of gestuurd (C3).

  Echter omdat de pilot Doornsteeg nog loopt en er weinig afkeur is van de grondstofstromen uit de gemeente Nijkerk, is er ook nog geen aanleiding geweest voor het monitoren van de kwaliteit. Om die reden is een oranje kleur in plaats van rood wellicht beter passend bij de toetsing van deze onderdelen.
- In het rekenkameronderzoek staat op pagina 26 dat er voor PMD ondergrondse wijkcontainers (OC) 20 locaties zijn met 35 containers. In een tekening op pagina 9 staat een aantal van 43 genoemd. De weergave van 20 locaties met 35 containers is de juiste weergave. De genoemde 43 klopt niet en moet dus 35 zijn.

Voor glas geldt dat er 28 locaties zijn met totaal 41 containers. Voor huishoudelijk afval is dat achtereenvolgens 55 en 56 en voor textiel 13 en 16. Het is goed om duidelijk te zijn of het op pagina 9 om locaties gaat of containers. Het aantal locaties voor papier is 31 en voor luiers is 10.

Conclusies van de rekenkamer

Uw conclusies in het rapport onderzoek afvalbeleid gemeente Nijkerk zijn samengevat:

- De beleidsmaatregelen hebben iets minder effect gehad dan beoogd: de doelstelling voor 103 kg restafval per inwoner per jaar in 2020 is met een werkelijke hoeveelheid van 115 kilogram per inwoner niet bereikt.
- Hogere doelstellingen zijn bereikbaar, maar vragen om aanvullende beleidsmaatregelen.
- Er is vrijwel geen afkeur van ingezamelde grondstoffen. Dat betekent dat de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen goed is. Hoewel gemeente Nijkerk geen actieve monitoring uitvoert naar de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen, blijken deze gegevens wel inzichtelijk te maken.
- De gemeenteraad wordt actief geïnformeerd door het college over het afvalbeleid. De gemeenteraad ziet (mogelijk daarom) geen aanleiding verdere aandacht te geven aan het afvalbeleid.

Reactie van het college ten aanzien van de conclusies

Wij kunnen ons vinden in de conclusies uit het rapport. De scheidingsdoelstelling is behaald in het scheidingspercentage, maar nog niet absolute kilogrammen. In vergelijking met andere gemeente scoren we echter gemiddeld of bovengemiddeld.

In 2022 zal gemeente Nijkerk deelnemen aan de landelijke benchmark inzameling huishoudelijk afval. De resultaten van deze benchmark zullen met de gemeenteraad worden gedeeld en kunnen worden gebruikt bij het opstellen van het nieuwe afvalbeleidsplan in 2023. De conclusies en aanbevelingen van de rekenkamercommissie kunnen worden meegenomen in het nieuwe beleid.

Aanbevelingen van de rekenkamer

Uw aanbevelingen in het rapport onderzoek afvalbeleid gemeente Nijkerk zijn samengevat:

- Formuleer nieuwe doelstellingen voor 2025 en zorg voor een betere scheiding en preventie om de 30 kilogram per inwoner te halen.
- Geef aan hoe deze doelstelling gehaald kunnen worden
- Beleidswijzigingen dienen samen te gaan met kwaliteitsmonitoring. Wijzigingen in beleid kunnen namelijk leiden tot een mindere kwaliteit van grondstofstromen.
- Geef de gemeenteraad meer inzicht in de afvalbeheerprestatie, zoals uitleg over de voortgang van het beleid en de kwaliteit van grondstofstromen.

Reactie van het college ten aanzien van de aanbevelingen

Ook kunnen wij ons vinden in de aanbevelingen uit uw rapport. Het huidige beleidsplan is toe aan een herziening. In het nieuwe beleidsplan, dat naar verwachting in 2023 zal worden opgesteld, zullen nieuwe doelstellingen geformuleerd en zullen maatregelen voorgesteld worden om deze doelstellingen binnen de te stellen tijd te behalen.

Er zal in het nieuwe beleidsplan niet alleen aandacht zijn voor de kwantitatieve, maar ook naar de kwalitatieve aspecten van de afval- en grondstofstromen. Uw conclusies en aanbeveling in het rapport, inclusief het betrekken van de gemeenteraad, zullen hierin meegenomen worden.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer D.J. van Huizen	de heer mr. drs. G.D. Renkema

4.4. Nawoord rekenkamercommissie

Wij danken het college van burgemeester en wethouders voor de reactie op de rapportage “Onderzoek naar afvalbeleid Nijkerk”. Wij zijn verheugd dat het college zich herkent in de inhoud van het rapport en de conclusies en aanbevelingen.

Het college noemt in de bestuurlijke reactie enkele suggesties ter verbetering. De feitelijke correcties die genoemd zijn, raken de door ons geformuleerde conclusies en aanbevelingen niet. Dit zijn punten die genoemd hadden kunnen worden tijdens de fase van het ambtelijk wederhoor, waarin we de gemeente expliciet gevraagd hebben om het rapport te controleren op feitelijke onjuistheden. In de fase van het bestuurlijk wederhoor voeren we geen feitelijke correcties meer door.

In de bestuurlijke reactie stelt het college de vraag aan de rekenkamercommissie welk effect de coronamaatregelen hebben gehad op de hoeveelheid restafval. Globaal gezegd heeft dit als effect gehad dat mensen in coronatijd meer fijn restafval hebben geproduceerd vanwege het thuiswerken en meer grof restafval doordat men meer ging klussen c.q. opruimen.

Als de gemeenteraad de aanbevelingen overneemt, zullen wij de implementatie daarvan met belangstelling blijven volgen. Over ongeveer drie jaar zullen wij in principe een doorwerkingsonderzoek uitvoeren. Daarin kijken we hoe de door de raad overgenomen aanbevelingen zijn opgepakt en uitgewerkt.

We bedanken de portefeuillehouder, de raadsleden en de medewerkers van de gemeente Nijkerk, die hebben meegewerkt aan dit onderzoek.

Bijlage – Respondenten

Gemeente Nijkerk

- Adviseur bedrijfsvoering ruimtelijk domein
- Beleidsadviseur afval
- Medewerker bedrijfsvoering
- Portefeuillehouder
- Teamleider vakspecialisten / programmamanager duurzaamheid

Bijlage – Grondstoffenmonitor

Grondstoffenmonitor Nijkerk (2020)

IPR•NORMAG

Mondiaal en regionaal worden grondstoffen schaarser en daarmee vaak ook kostbaarder. Daarom is een omslag in het denken Van Afval Naar Grondstoffen (VANG) gemaakt. Het Rijk, gemeenten (VNG) en de organisaties voor afvalbeheer (NVRD) streven gezamenlijk naar een afvalloze samenleving.

De ambitie is 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval (fijn+ grof) per inwoner per jaar in 2020. En in 2025 een 'wensbeeld' van nog slechts 30 kilogram restafval per inwoner. Het landelijk gemiddelde bedraagt 60% afvalscheiding en circa 209 kilogram restafval (2020). Dit is exclusief eventuele uit het restafval nagescheiden fracties. Deze grondstoffenmonitor presenteert de afvalprestaties van Nijkerk, in vergelijking met referentiegemeenten.

Prestatie en ambitie

	Nijkerk		VANG
	2020	trend	2020 -> 2025
	115 kg rest per inwoner	↓	100 → 30 kg rest per inwoner
%	77% afvalscheiding	●	75% → 90% afvalscheiding

Restafval huidig en trend bij gelijkblijvend beleid

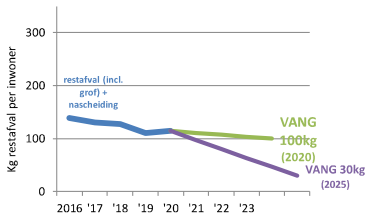

Grondstofscheiding huidig en trend

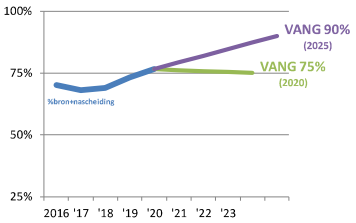

Gemeenten hebben een zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en een maatschappelijke opdracht om bij te dragen aan de genoemde VANG-ambities en de totstandkoming van een circulaire economie.
Het scheidingspercentage, zonder nascheiding, in Nijkerk bedraagt met gelijkblijvende trend 77% en er wordt nu nog 115 kg restafval (incl. grof) verwerkt.

Gescheiden grondstoffen

Gem. NL = Gemiddelde prestatie in Nederland. Gem SHK = De gemiddelde prestatie binnen de stedelijkheidsklasse van Nijkerk (BP SHK3). BP SHK = De best practise binnen deze stedelijkheidsklasse (CBS: 2020)

De volgende grafieken presenteren de hoeveelheden grondstoffen (kg per inwoner per jaar). De grijs gekleurde delen betreffen de hoeveelheid grondstof die zich nog in het restafval bevindt.

GFT — Trend is stijgend — **74%** Grondstofscheiding

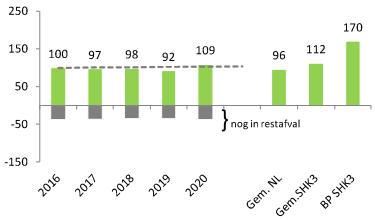

Er wordt 109 kg Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) per inwoner gescheiden. De trend is stijgend. Er zit nog zo'n 39 kg GFT in het huishoudelijk restafval en dus wordt 74% apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Nijkerk (Gem.SHK3) 112 kg per inwoner ingezameld.

Oud Papier — Trend is dalend — **92%** Grondstofscheiding

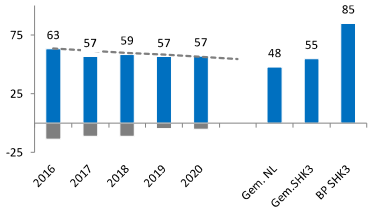

Momenteel wordt er 57 kg Oud Papier en Karton (OPK) per inwoner gescheiden. De trend is dalend. In het huishoudelijk restafval zit nu nog zo'n 5 kg herbruikbaar OPK. 92% van het OPK wordt apart gehouden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Nijkerk (Gem.SHK3) 55 kg per inwoner ingezameld.

Glas — Trend is stabiel — **92%** Grondstofscheiding

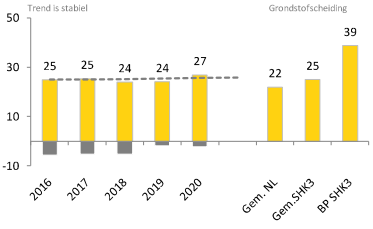

In de huidige situatie wordt 27 kg (verpakkings)glas per inwoner gescheiden en de trend is stabiel. Volgens de sorteeranalyse zit er nog 2 kg glas in het huishoudelijk restafval. Het glas wordt nu voor 92% gescheiden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Nijkerk (Gem.SHK3) 25 kg per inwoner ingezameld.

Textiel — Trend is stabiel — **58%** Grondstofscheiding

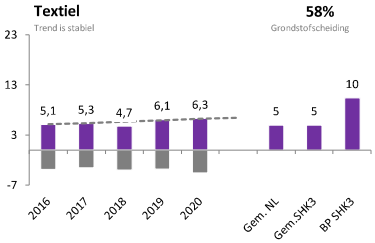

Nu wordt 6,3 kg Textiel per inwoner gescheiden en zit er circa 4,5 kg textiel in het restafval. 58% van het textiel wordt nu dus ingezameld en de trend is stabiel Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Nijkerk (Gem.SHK3) 5 kg per inwoner ingezameld.

PBD/PMD — Trend is stijgend — **81%** Grondstofscheiding

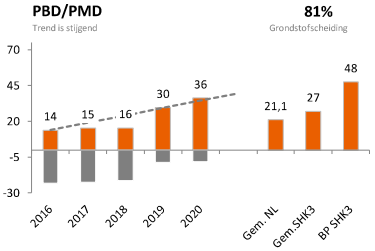

In totaal wordt 36 kg PBD per inwoner wordt gescheiden. De trend is stijgend. Het PBD wordt bij de bron gescheiden ingezameld. 36 kg wordt brongescheiden (oranje) en 81% van het aanwezige PBD wordt apart ingezameld In het ingezamelde restafval bij de huishoudens zit +/- 8,4 kg PBD.
Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Nijkerk (Gem.SHK3) 27 kg per inwoner ingezameld.

Overige grondstoffen* — Trend is stabiel

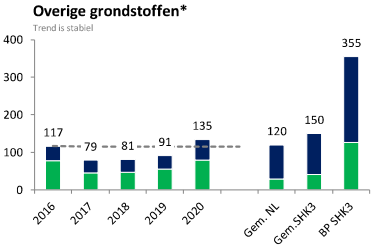

*= grof tuinafval, oude apparaten, asbest, metaal, etc.

Ongeveer 87% van het grof afval wordt (voornamelijk op de milieustraat) gescheiden ingezameld. De 135 kg gesorteerd grove grondstoffen per inwoner, zoals de 80 kg Grof TuinAfval, kan worden gerecycled. De trend is stabiel. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Nijkerk (Gem.SHK3) 150 kg per inwoner ingezameld.

Huishoudelijk (grof) restafval

Huishoudelijk RESTafval (kg/inw.)

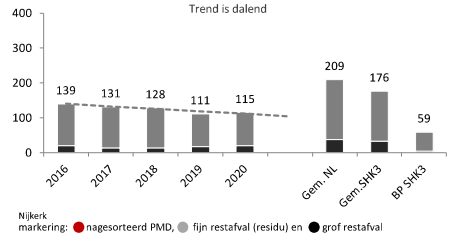

Nijkerk markering: ● nagesorteerd PMD, ● fijn restafval (residu) en ● grof restafval

Reductie van restafval is het doel. Nu wordt in Nijkerk 20 kg grof en 95 kg fijn restafval per inwoner ingezameld. De trend is dalend. Het restafval wordt verder niet nagescheiden met machines.

Samenstelling huishoudelijk fijn restafval

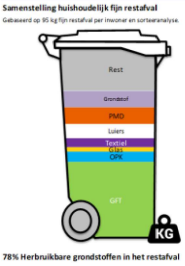

78% Herbruikbare grondstoffen in het restafval

Een sorteeranalyse geeft een beeld van de samenstelling en de hoeveelheid (in kg) van het afval. Volgens deze analyse is 78% van het ingezameld fijn restafval uit Nijkerk als grondstof herbruikbaar.

Inhoud 240ltr. container met fijn restafval.

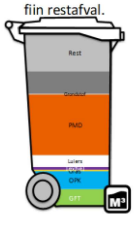

De sorteeranalyse geeft ook een indicatie van het volume van het fijn restafval.

Bronnen: afvalhoeveelheden: CBS, Sorteeranalyse: Nijkerk rapportage 2011-2020 (Eureco)

© IPR Normag

Regionale vergelijking (2020)

De volgende grafieken presenteren de huidige hoeveelheden restafval per inwoner en het scheidingspercentage in Nijkerk en de referentiegemeenten.

Kilogram huishoudelijk RESTafval per inwoner

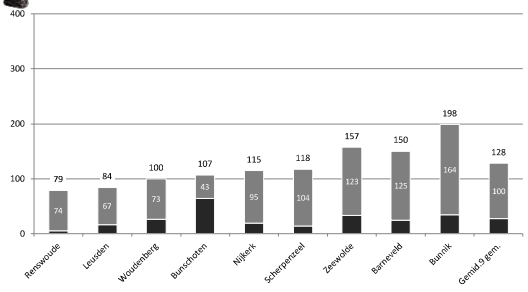

% Percentage grondstofscheiding

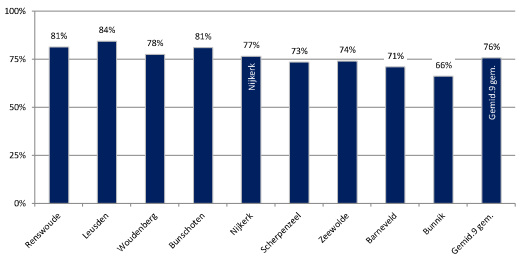

In Nijkerk wordt per inwoner 115 kg restafval ingezameld en het bronscheidingspercentage is rond de 77%. Het bronscheidingspercentage is (nog) zonder de afgekeurde grondstoffen.

De volgende tabellen presenteren de afvalstoffenheffing en de inzamelmethodiek in Nijkerk en de referentiegemeenten.

Afvalstoffenheffing 2019

	Grondslag voor de afvalstoffenheffing	Tarief per huishouden		
		Een-persoon	Meer-persoons	Afval-beheer
Renswoude	Volume & frequentie	€ 283	€ 372	○ € 372
Leusden	Dure zak (in verz.cont.)	€ 223	€ 244	○ € 244
Woudenberg	Volume & frequentie	€ 231	€ 278	◑ € 278
Bunschoten	Dure zak (in verz.cont.)	€ 172	€ 187	○ € 187
Nijkerk	Volume & frequentie	€ 144	€ 180	○ € 180
Scherpenzeel	Volume & frequentie	€ 188	€ 233	○ € 233
Zeewolde	Aantal personen	€ 237	€ 306	◑ € 306
Barneveld	Aantal personen	€ 188	€ 313	◑ € 313
Bunnik	Aantal personen	€ 159	€ 268	◑ € 268
Gemiddeld		€ 191	€ 256	€ 256

Bron: RWS Afvalstoffenheffing Nederland 2019

Afvalbeheerkosten: ○ laagst en ● hoogst

Wijze van inzamelen huishoudelijk restafval en GFT in laag- en hoogbouw 2019

	Laagbouw		Hoogbouw
	Restafval	GFT	Restafval
Renswoude (SHK: 4)	Minicontainers 1x/2wkn	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers
Leusden (SHK: 3)	Verz.- of minicontainers 1x/mnd	Minicontainers 1x/2wkn (zomer:1x	Verzamelcontainers
Woudenberg (SHK: 4)	Minicontainers 1x/mnd	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers
Bunschoten (SHK: 3)	Verz.- of minicontainers 1x/mnd	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers
Nijkerk (SHK: 3)	Minicontainers 1x/3wkn	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers
Scherpenzeel (SHK: 4)	Minicontainers 1x/2wkn	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers
Zeewolde (SHK: 4)	Minicontainers 1x/2wkn	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers
Barneveld (SHK: 4)	Minicontainers 1x/mnd	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers
Bunnik (SHK: 4)	Minicontainers 1x/2wkn	Minicontainers 1x/2wkn	Verzamelcontainers

Bron: RWS/CBS 2019 SHK= Stedelijkheidsklasse 1 = zeer stedelijk

Gescheiden grondstoffen

Ter vergelijking presenteren deze grafieken de hoeveelheid gescheiden grondstoffen (kg per inwoner per jaar) in het referentiegebied.
De grijs gekleurde delen betreft de hoeveelheid grondstoffen dat zich volgens een sorteeranalyse nog in het restafval bevinden.

GFT

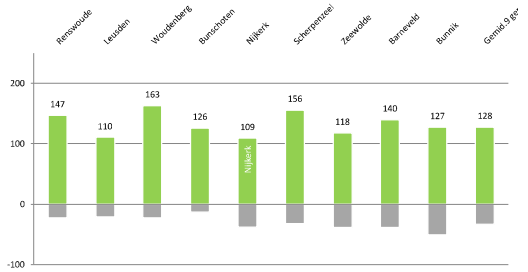

Nijkerk heeft in het jaar 2020 109 kg GFT per inwoner gescheiden ingezameld. De bandbreedte met de referentiegemeenten bedraagt 109 tot 163 kg per inwoner.

Oud Papier

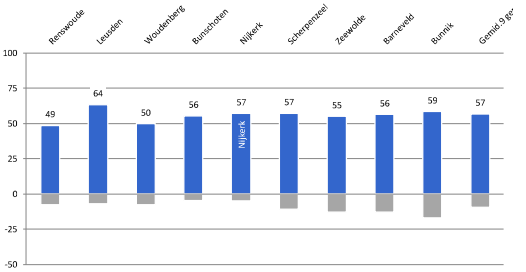

In Nijkerk wordt 57 kg Oud Papier en Karton per inwoner gescheiden. De bandbreedte met de referentiegemeenten is per inwoner 49 tot 64 kg.

Glas

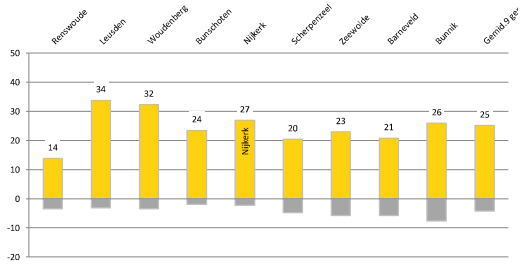

In Nijkerk wordt 27 kg Glas per inwoner gescheiden. Bij de referentiegemeenten bedraagt de bandbreedte 14 tot 34 kg per inwoner.

Textiel

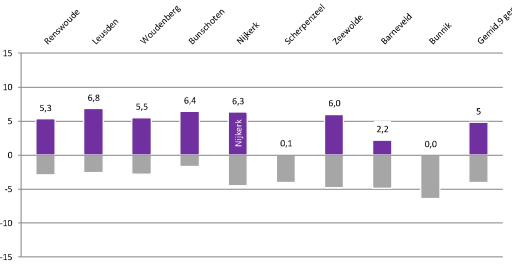

In 2020 scheidt de Nijkerker 6,3 kg textiel (kleding en schoeisel) per inwoner per jaar. De bandbreedte bedraagt 0,0 tot 6,8 kg textiel per inwoner.

PBD/PMD

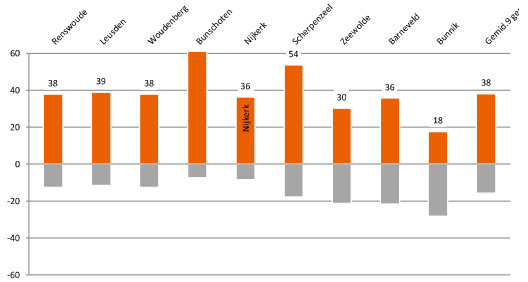

Nijkerk scheidt in totaal 36 kg Plastic verpakkingen, Blik en Drinkpakken (PBD) per inwoner (bij de bron). In het referentiegebied bedraagt de bandbreedte tussen de 18 en 64 kg PBD per inwoner.

Overige grondstoffen*

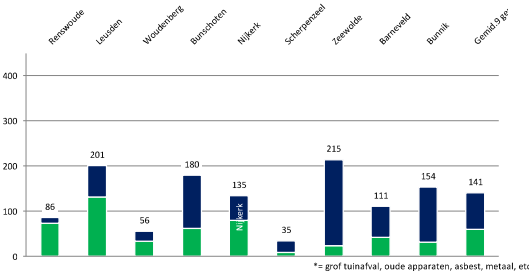

*= grof tuinafval, oude apparaten, asbest, metaal, etc.

In Nijkerk wordt het grofafval, zoals 80 kg Grof Tuinafval veelal op de milieustraat gescheiden ingezameld. In 2020 is al 135 kg grondstoffen per inwoner gescheiden.

Bronnen: afvalhoeveelheden: CBS, Sorteeranalyse: RWS NL 2019 ('16 '18) of gemeentespecifiek (Nijkerk)

© IPR Normag

Bijlage – Dienstverleningsoverzicht

Dienstverleningsoverzicht gemeente Nijkerk

DVO v2	Laagbouw	Hoogbouw
Restafval	Minicontainers 1 x 3 240 liter / 140 liter	Eén van de volgende drie mogelijkheden: Ondergrondse containers (met afvalpas) 55 locaties met 56 containers
		Verzamelcontainers waarbij toegangssysteem niet mogelijk is (verrekening per complex)
	Koopzakken (met gemeente logo), diftar 'betaalde zak' (verkrijgbaar bij 8 supermarkten)	
Groente, Fruit en Tuinafval (GFT)	Minicontainers 1 x 3 weken (in 3 maanden (vanaf juni) 1 x week) 240 liter / 140 liter	GFT-container op aanvraag en onder voorwaarden (toegankelijk voor meedere bewoners, één aanspreekpunt) mogelijk
Plastic-, Blik en Drankenkartons (PBD)	Minicontainers (MC) 1 x 3 weken 240 liter	
	Zakken 1 x 3 weken (gratis verkrijgbaar bij 8 supermarkten) Ondergrondse wijkcontainers (OC) 20 locaties met 35 containers	
Oud Papier en Karton (OPK)	Ondergrondse wijkcontainers (OC) 31 locaties met Nb containers Verenigingen / scholen (vergunningplichtig) voornamelijk d.m.v. 2,5 en met 5m3 containers	
Glas	Ondergrondse wijkcontainers (OC) 28 locaties met 41 containers	
Luiers	Verzamelcontainers (recycling ARN) 10 locaties bij kinderopvang en milieustraat	
Textiel	Bovengrondse wijkcontainers (BC) 13 locaties met 16 containers	
	Vergunningstelsel voor jaarlijks 4 charitatieve kledinginzamelaar	
Klein Chemisch Afval (KCA)	1 x 2 maanden op vaste standplaatsen opgehaald door chemocar	
Grofvuilregeling voor groenafval en grof afval	Ophaaldienst aan huis op afspraak tegen betaling. Los aanbieden (max 2m^3 per keer) of via een Big Bag (mzx 2 per keer). Vaste inzamelfrequentie/dagen: elke tweede donderdag van de maand	
Bladafval	In najaar bladkorven	
Kringloopgoederen	-	
Afvalbrengstation	Milieustraat Blekkerserf 4, ma-vr 07.45 – 12.30 uur en 13.00 – 16.30 uur. za 07.45 tot 14.00 uur. Tarief per afval/grondstofstroom	

Bron: Internetpagina gemeente (aanvullingen gemeente 30-11-2021)

Bijlage – Tijdlijn besluitvorming afvalbeheer Nijkerk

De gemeenteraad heeft voor de afvalinzameling een kaderstellende en controlerende taak. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de informatievoorziening en het soort informatie dat tussen college en raad en andersom uitgewisseld wordt. Er wordt achtereenvolgens ingegaan op de raadsbesluiten die genomen zijn, de raadsinformatiebrieven die verzonden zijn, in moties, amendementen en technische vragen vanuit de raad en tenslotte de P&C-stukken.

Raadsbesluiten

Afvalbeleidsplan – 3 oktober 2017
Besluit: "Vaststellen van het afvalbeleidsplan voor de gemeente Nijkerk geldende vanaf 2019".

De raad neemt hierbij het afvalbeleidsplan aan als beleidskader. Aanleiding vormen een komende aanbesteding en de aangescherpte beleidsdoelstellingen vanuit de Rijksoverheid. De beleidsdoelstelling/beoogd effect is 'aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen in de afvalinzameling om daarmee bij te dragen aan de circulaire economie waarbij afval steeds meer transformeert naar grondstof'. Uit de bijgevoegde stukken is op te maken dat gemeente Nijkerk gaat voor 100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding in 2020, omdat de gemeente gaat voor de landelijke VANG-doelstelling.

De volgende wijzigingen worden voorzien op basis van de uitgangssituatie en om te komen tot de verhoogde afvalscheiding:

1. Huis aan huis inzameling van plastic en drankkartons (PD) met naar keuze een zak of minicontainer;
2. Frequentie van inzameling gaat naar elke drie weken inzameling van GFT, restafval en PD alternerend, het zogenaamde 3-3-3 systeem, waarbij naar verwachting 103 kg restafval per inwoner per jaar en 76% afvalscheiding gehaald wordt;
3. In de zomerperiode van juni tot en met augustus wordt het GFT wekelijks ingezameld;
4. Onderzoek starten om laagbouwwoningen, direct in de nabijheid van al bestaande ondergrondse restafvalcontainers, gebruik te laten maken van deze containers. Tot op heden zijn de ondergrondse containers slechts voor hoogbouw toegankelijk.

Randvoorwaarden voor de uitvoering zijn:

- Op termijn afbouwen van de verzamelcontainers voor PB;
- Minder dumpingen
- Bewoners met (veel) luiers komen niet uit met de geplande wijziging. Daarvoor is het noodzakelijk om een inzamelstructuur voor deze doelgroep in te richten.
- Zeer beperkte financiële gevolgen voor de afvalstoffenheffing: minder dan een euro per huishouden, de onderbouwing is in het afvalbeleidsplan terug te lezen.

Aanlevercontract ARN – 7 november 2017
Besluit: "De raad neemt kennis van het voornemen van het DB om aan het AB van de regio de Vallei voor te

stellen het aanlevercontract met de ARN in Weurt niet op te zeggen; en 2. Besluit geen wensen en bedenkingen ter kennis te brengen van het AB van de regio de Vallei betreffende de voortzetting van het aanlevercontract met de ARN."

De gemeenteraad wordt in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen aan te geven op her voornemen het contract met ARN voort te zetten. Er wordt daar geen gebruik van gemaakt.

Actualisatie Afvalstoffenverordening – 6 november 2018
Besluit: "vast te stellen de volgende wijzigingsverordening Afvalstoffenverordening gemeente Nijkerk, tweede wijziging."

De raad neemt hierbij een besluit om de afvalstoffenverordening aan te passen. En daarmee de mogelijkheid te geven om PMD als aparte fractie in te zamelen, en de inzamelfrequentie aan te passen in de afvalstoffenverordening.

Kaderbrief Regio de Vallei begroting 2020 – 15 januari 2019
Besluit: (1) Kennis nemen van de Kaderbrief Regio de Vallei Begroting 2020. (2) Geen wensen en bedenkingen in te dienen ten aanzien van de Kaderbrief.

De raad neemt op deze wijze het besluit om geen zienswijze in te dienen op de Kaderbrief Regio de Vallei Begroting 2020. Als onderbouwing geeft het college aan dat er beperkte directe financiële effecten te verwachten zijn vanuit de begroting van het samenwerkingsverband Regio de Vallei, waardoor er geen reden is om hier verdere positie in te nemen. Voor de raad.

Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling De Vallei – 13 oktober 2020

Besluit: Met toepassing van artikel 40 van de gemeenschappelijke regeling besluiten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling conform het voorliggende ontwerp, voor zover het de bevoegdheden van de gemeenteraad betreft inhoudende dat de raad niet langer bestuursleden van het openbaar lichaam Regio de Vallei aanwijst en raadsleden geen zitting meer kunnen hebben in het bestuur; zulks met ingang van 1 januari 2021; 2. Toestemming te geven aan het college van burgemeester en wethouders om met toepassing van artikel 40 van de gemeenschappelijke regeling te besluiten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio De Vallei, voor zover het de bevoegdheden van het college betreft; 3. Het geven van zienswijzen op de ontwerpbegroting en begrotingswijzigingen van de Gemeenschappelijke Regeling Regio De Vallei ingaande 1 januari 2021 te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

Met het besluit geeft de gemeenteraad het college toestemming om de gemeenschappelijke regeling minder zwaar op te tuigen in de zin van governance. Daarmee komt het tegemoet aan de doelstelling van deze gemeenschappelijke regeling, namelijk het mogelijk maken van inbesteding bij ARN voor de verwerking van het huishoudelijk restafval.

Raadsinformatiebrieven

Raadsinformatiebrief stopzetting afvalinzameling kwd bedrijven – 29 september 2015

In de raadsinformatiebrief wordt informatie gegeven waarom de inzameling van kwd-afval bij bedrijven wordt stopgezet. Daarmee geeft het college aan dat zij gebruik maakt van haar bevoegdheid conform de afvalstoffenverordening. De inzamelstructuur wijzigt vanwege de vennootschapsbelasting voor overheden. De verwachting voor de afvalstoffenheffing is naar verwachting 'zeer gering'.

Raadsinformatiebrief afvalstoffenheffing – 11 maart 2016

In de raadsinformatiebrief wordt de nieuwe wijze van inning van de afvalstoffenheffing toegelicht: van vier aanslagen naar één jaaraanslag. In deze brief geeft het college aan dat er bewonersbrief met foutieve informatie verzonden is (jaaraanslag per 1-1-2016). Door de nieuwe werkwijze wordt een besparing van € 30.000 aan inningskosten voorzien.

Raadsinformatiebrief inzake PMD - 2 oktober 2018

In de informatiebrief wordt de stand van zaken over de PMD-inzameling gedeeld. De PMD-inzameling is op basis van het afvalbeleidsplan gewijzigd en de gemeente biedt op basis van vrijwilligheid minicontainers aan. In de informatiebrief wordt ingegaan op: de stand van zaken van het aantal aanmeldingen voor een PD-container (ruim meer dan waarmee in het beleidsplan gerekend is), de toevoeging van Metalen verpakkingen (blik) voor de inzameling van de plastic verpakkingen en drankenkartons en een terugkoppeling van bewonersreacties op het voornemen om GFT in de zomermaanden wekelijks in te zamelen.

Raadsinformatiebrief afvalinzameling - 4 juli 2019

In deze raadsinformatiebrief geeft het college een terugkoppeling van de wijzigingen in de dienstverlening voor de afvalinzameling in de eerste maanden van 2019. En een verwachting van de mate waarin de VANG-doelstellingen gehaald gaan worden: het college is positief dat de resultaten uit de eerste vier maanden gaan zorgen dat de gemeente minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar gaat hebben in 2019 en op 76% afvalscheiding gaat uitkomen. Aanvullend geeft het college de raad terugkoppeling op de kwaliteit van het PMD: er wordt op het overslagstation beperkt vervuiling aangetroffen. De brief gaat verder in op het nieuwe inzamelcontract na aanbesteding en het nieuwe softwaresysteem dat is geïnstalleerd.

Raadsinformatiebrief papier inzameling toekomst – 20 mei 2020

In deze brief geeft het college informatie over de marktschommelingen in de prijs voor oud papier en karton (OPK). Er wordt uitleg gegeven wat de lagere papierprijs concreet gaat betekenen voor de afspraken van gemeente Nijkerk met de inzamelaar en verwerker en de verenigingen die een rol spelen bij de inzameling van het oud papier. Het college maakt de keuze om de inzamelvergoeding voor OPK geheel ter beschikking te stellen aan de verenigingen op basis van het ingezamelde tonnage en de meerkosten voor inzameling ten laste te brengen van de afvalstoffenheffing. Er wordt aangekondigd dat dit verwachte effect gerapporteerd gaat worden in de 1e Berap 2020 en de Voorjaarsnota / Begroting 2021.

Raadsinformatiebrief Overeenkomst verwerking GFTE – 3 november 2021

In deze brief geeft het college de raad informatie over de uitkomsten van een aanbesteding voor GFTE, de financiële consequenties voor de afvalstoffenheffing en op welk moment de raadsleden deze informatie mogen verwachten.

Moties, amendementen en schriftelijke vragen

Op basis van de ontvangen gegevens zijn er geen moties, amendementen of schriftelijke vragen gesteld over onderwerpen in het afvaldomein.

Afval in de P&C-cyclus

Jaarstukken 2019, 2020

- Er wordt aangegeven wat de ontwikkelingen zijn binnen Regio De Vallei en welke financiële resultaten deze samenwerking heeft.
- Melding over de bereikte resultaten voor minder restafval: recyclepercentage van 78% over 2020, 94 kg fijn restafval per inwoner per jaar en inclusief grof is het 113 kg restafval per inwoner per jaar. Over 2019 geeft gemeente aan op 94 kg restafval per inwoner per jaar te zitten (hetgeen dus niet helemaal klopt als het gaat om al het huishoudelijk restafval).
- In de jaarstukken 2019 wordt melding gemaakt van de hogere kosten (€ 375.000) dan begroot. Dit heeft te maken met de verbrandingsbelasting, welke niet begroot was (wordt niet zo genoemd, maar 'landelijke tariefstijging voor het laten verbranden van het restafval'). En de afgenomen inkomsten vanuit diftar.
- Vraagstuk van BTW-doorrekening op afval wordt uitgebreid toegelicht in de jaarstukken. Er zijn gelden terugbetaald aan het BTW-compensatiefonds. Er zijn geen gevolgen voor de hoogte van de afvalstoffenheffing. In de jaarstukken 2019 wordt hier melding van gemaakt, inclusief het risico op een stijging van de kosten.
- Uitvoering van de inning van de afvalstoffenheffing door GBLT wordt benoemd. De gemeente werkt binnen deze gemeenschappelijke regeling samen met vijf waterschappen en vijf andere gemeenten.
- Terugkoppeling van de uitkomst van de aanbesteding: Remondis als nieuwe inzamelaar. Geen terugkoppeling over het financiële effect.

Programmabegroting 2017, 2018, 2019, 2020, 2021

- Afvalbeleidsplan als beleidskader vanaf 2017 en verder. Geen einddatum aan gekoppeld. De ambitie is om de hoeveelheid restafval blijvend te verminderen – Daarvoor wordt actieve communicatie voorgesteld om GFT en etensresten uit het restafval te krijgen. Doelstelling is minder dan 100 kg restafval per inwoner.
- Verder worden de kilogrammen restafval per inwoner per jaar gerapporteerd op basis van CBS. Daarbij valt op dat 2019 ontbreekt omdat 'nog geen cijfers beschikbaar' zijn. Dit klopt voor zover gebruik gemaakt wordt van CBS-gegevens. De gemeente levert deze echter aan het CBS, waarmee de gegevens wel inzichtelijk zijn.
- Aankondiging dat tarieven voor diftar trendmatig verhoogd worden, evenals de algemene afvalstoffenheffing. Aanvullend wordt een verhoging van € 9,-/huishouden voorzien om het taakveld afval kostendekkend te houden. Daarover is in de eerste bestuursrapportage geïnformeerd. Baten en lasten voor afval (7.3) en milieubeheer (7.4) zijn benoemd en komen ongeveer uit op € 0,-.
- Regio De Vallei als verbonden partij wordt beschreven: zonder financieel belang, zonder eigen of vreemd vermogen of financieel resultaat. Medio 2019 zijn de aandelen ARN verkocht. Verder wordt een 'herbezinning over de samenwerking t.a.v. afvalverwerking' vanaf eind 2019 aangekondigd.
  Verder is een beschrijving van de activiteiten van Regio De Vallei opgenomen: archiefkosten, beleidsadvies en ondersteuning financiele processen (deze drie posten worden ingekocht bij de gemeente

Ede) en ondersteuning van de besluitvormingsprocessen (zoals AO's, DB- en ABvergaderingen) en de P&C-cyclus (ingekocht via Regio Foodvalley) en accountantscontrole. Berekend is een begrotingsomvang van € 62.950.

- In het investeringsprogramma 2021-2024 zijn de ondergrondse afvalcontainers opgenomen. Dit lijkt te gaan op vervangingsinvesteringen van € 50.000,-/jaar.
- De egalisatiereserve voor afvalstoffenheffing wordt benoemd in het overzicht van reserves en voorzieningen en schommelt. Het gaat om relatief kleine bedragen (minder dan € 20.000 tot 2025), waarbij jaarlijks € 6.000 gestort wordt, onbekend waar dit vandaan komt.